

VIENYBĖ

Paveiksluotas Amerikos lietuvių savaitraštis

73 M. 50 N.

BROOKLYN, N. Y.

1959 M. GRUODZIO (DECEMBER) 25 D.

TEL. APPLGATE 7-7257

KAINA 15 C.

DABAR

JUOZAS TYSLIAVA

Kalėdos...

Pasaulyje gyvena šimtai milijonų žmonių, kurie dar nežino, kad prieš 1959 metus romėnų okupuotame žydų krašte gimė Jėzus Kristus.

Šimtai milijonų žmonių, kuriems Konfucijus, Gautama Buddha, Zaratrusta ir Mahometas kalba pasauliu Kūrėjų vardu, Kristaus gimimas įvykis ir mirtis niekò nereikia.

Bet negali tų milijonų indusų, kinų, japonų, arabų ir kitų Kristaus mokslo nepažinusių žmonių dėl to vadinti bedieviais.

Žmonės, kurie vienas kitą pravardžiuoja bedieviais, turėtų žinoti, kad savo laiku žydų kunigai patį Kristų vadino bedieviu...

Tiek Kristui, tiek jo mokiniams, tiek pagaliau pirmiesiems krikščionims anų laikų žmonija nebuvo žmoniška. Lygiai žydų, lygiai "pagonių" persekiojami ir kankinami, pirmieji krikščionys nesidžiaugė atėję į šį pasaulį. Priešingai, mirtis jiems buvo vienintelė išėitis, vienintelis būdas patekti į aną pasaulį, amžinosios laimės pasaulį...

Bet čia kaip tik ir glūdi ta didžioji Kalėdų šventės mįslė, kurios šimtai milijonų žmonių dar neturėjo progos spėti.

Aną šeštadienį New Yorke buvo paminėta pirmojo "Amerika pirtyje" vaidinimo (Palangoje) 60 metų sukaktis.

Iš tikrųjų, pats pirmasis lietuviškas scenos veikalas buvo suvaidintas prieš 70 metų, Vienybės Lietuvninkų šešėlyje, Plymouth, Pa.

Tai buvo mūsų tautinio atgimimo pradžioje, ir čia man rūpi išryškinti vieną įdomi smulkmena.

"Amerika pirtyje" vaidinimai, kaip žinoma, buvo kartojami, ir vėliau juos žiūrovai jau pasitikdavo bei palydėdavo su nuotalkiniais "Lietuva tėvynė mūsų" giedojimais...

Kalėdiniam 1909 metų Lietuvos Žinių numeryje rašoma apie "Amerika pirtyje" vaidinimą Kovarske, "naujame ūkininko Vanago klojime", kur taip pat buvo atsilankęs vietos rusų valdžios atstovas. Vilniaus laikraščio korespondentas rašo:

"Anstolis... sakėsi galįs išvaikyti vakarą, užtatai, kad publika sustojo uždainavus chorui 'Lietuva tėvynė mūsų', bet visgi to nepadarė, nes buvo jam paaiškinta, kad niekas iš rengėjų oficiališkai nekvieta publikos sustoti per hymną..."

Tai buvo prieš 50 metų, kai mūsų tautinio atgimimo pavasaris, anot Vaičiailio, "jau leido diegą."

Neseniai viena mokykla į mus kreipėsi tautinių kostiumų pavyzdžių. Paskolinome lietuvišką lėlę ir keletą nuotraukų. Dabar mums rašo:

(Nukelta į 6 psl.)

MALONIŲ KALEDŲ SVENČIŲ VISIEMS
SKAITYTOJAMS, BENDRADARBIAMS,
REMEJAMS IR PLATINTOJAMS.

TARPTAUTINIAI UŽKULISIAI

PARYŽIAUS SUSITARIMO ŠEŠĖLYJE

Vakarai Paryžiuje sutarė laikytis vieningai derybose su sovietais, tačiau bendrame fronte yra nemažai plyšių, į kuriuos Nikita Chruščiovas mėgins kišti dinamito. Didžiausias plyšys - de Gaulle svajonės apie Prancūzijos didybę.

Gulbę, lydeką ir vėžį į vieną vežimą nepakinkysi - seniai seniai savo pasakėčioje mokė krilovas. Tą tiesą iš naujo patyrė JAV prezidentas Eisenhoweris į vieną vežimą su savimi bandydamas pakinkyti britų Macmillanę, vokiečių Adenauerį ir prancūzų de Gaulle, norėdamas sudaryti vieningą Vakarų frontą derybom su Nikita

Chrusčiovu. Ypač Prancūzijos prezidentas de Gaulle vis stojosi piestu. "Jei toks kraštas kaip Prancūzija - sakė jis - stoja į karą, tas karas turi būti Prancūzijos karas... Būtina, kad Prancūzija save gintų savimi ir savo būdu..."

Taip patriotiškai de Gaulle aiškino savo nusistatymą, nenusileisdamas

Eisenhowerio reikalavimams prieš derybas sustiprinti ir sucementuoti Šiaurės Atlanto Gynimosi Sąjungą - NATO. Kaip žinia, Prancūzija jau senokai toje sąjungoje dalyvauja tik fiktyviai - praktiškai jos visa karinė jėga yra sutelkta Šiaurės Afrikoje kovai su Alžirijos sukilėliais. Frontą prieš sovietus laiko tik amerikiečių, britų ir naujai sudarytos vokiečių divizijos.

Tiesa, kiek visos tos divizijos vertos atominio ginklo ir raketų amžiuje, nėra visai aišku. Sovietų gen. lt. Krasiniko neseniai paskelbė sovietų teoriją tuo reikalu: "Kai kurių civilių karo teoretikų aiškinimai, kad nauji ginklai sumažino masinės kariuomenės reikšmę, neturi jokio rimto pagrindo. Vienas ginklas nieko nenulems. Kaip tik masinio sunaikinimo ginklai verčia dauginti kariuomenės skaičių, nes yra pavojus, kad karo pradžioje bus sunaikintos ištisos divizijos, kurioms naujai sudaryti nebus laiko."

Vakaruose, kaip rašėme jau pereitam VIENYBĖS numeryje, kurį laiką vyravo pažiūra, kad kariuomenė yra daugiau ar mažiau atgyvenusi savo amžių, nepaisant kai kurių profesionalinių karių priešinimosi. Pavyzdžiui, pasitraukęs JAV kariuomenės štabo viršininkas gen. Maxwell Taylor visą laiką kovojo prieš JAV kariuomenės mažinimą ir ateinančių metų pradžioje žada išleisti knygą, kurioje viešai išdėsto savo pažiūras tuo reikalu. Savo knygoje gen. Taylor išvardins 17 atsitikimų, kuriuose Ameriką turėjo nusileisti sovietams dėl to, kad neturėjo pakankamai jėgos vesti vadinamą ribotą ka-

(Nukelta į 12 psl.)

J. Tysliavos, Jr. nuotrauka

SVETLANA VASILIAUSKAITĖ, talentinga balerina, kartu su Vienybės fotoreporteriu, padarė prieškalėdinę ekskursiją po New Yorką. Nuotraukoje: balerina čiupinėja Kalėdų Senelio barzdą... Daugiau kituose puslapiuose.

KALIFORNIJOS LIETUVIAI

L. Briedžio nuotrauka

Lietuvos Kariuomenės šventės proga, Los Angeles, Calif. ramovėnai aplankė Kalvarijos kapinėse palaidoto generolo Prano Tamašausko kapą ir padėjo gėlių. B kairės: J. Andrius, K. Liaudanskas, Dapkevičienė, Litvinas, Litvinienė, Andrašiūnienė, Karaziņa, Skirmantas, Milašis, P. Zaronskis ir J. Kalvaitis.

Kariuomenės šventės proga (apie ją plačiai buvo rasyta Vieniybės gruodžio 4 d.) buvę Lietuvos kariai, čia, Amerikoje susibūrę Ramovės organizacijoje, savo skyriaus Los Angeles mieste labai energingo pirmininko, buvusio majoro Kosto Liaudanskio dėka, aplankė kapus tų ginklo draugų, kuriems likimas nulėmė svetimą žemę jų amžinam poilsiui. Tai generolo Prano Tamašausko ir pulkininko gydytojo Bendoravičiaus kapai. Los Angeles miesto Kalvarijos (Calvary) kapinyne. Apie savaitę laiko prieš Lietuvos kariuomenės šventės minėjimą, ramovėnų pirmininkas K. Liaudanskas ir buvęs pulkininkas Andrašiūnas (tarpe kitų karinių pareigų buvęs ir Klaipėdos krašto karo komendantu — berods paskutiniu iki kraštą okupavus vokiečiams)

Kalvarijos kapinyne sutvarkė abu, minėtų karių, kapus: peržiūrėjo gėles, nuvalė antkapių lentas, nuravėjo piktžoles, palaistė vandeniu — žodžiu, atliko visus kapų papuošimo darbus, kuriuos Lietuvoje su pasigėrėjimu būtų atlikusi dievobaiminga moterėlė, o čia Amerikoje nepadarė net pinigą paimanti kapų administracija.

Vietos ramovėnų lėšomis ir pastangomis jau aukščiau generolo P. Tamašausko kapo padėta marmurinė lenta, su tokiu įrašu: "Lithuanian Army General PRANAS TAMAŠAUSKAS."

Kažkas lietuviškoje spaudoje nusiskundė, kad generolas P. Tamašauskas esąs užmirštas. Be reikalo. Nuotraukoje viršuje kaip tik matote gražų būrį buvusiu Lietuvos karių, sakytos šventės proga aplankusių jo kapą. B

k. (d. (įvardinu tik karius, taigi tik vyrus): pulk. J. Andrius, maj. K. Liaudanskas, karinės administracijos valdininkas A. Litvinas, ltn. Vyt. Karaziņa, vyr. ltn. Skirmantas, pulk. J. Milašius, karinėje sanitarijoje dirbęs P. Zaronskis ir teisininkas J. Kalvaitis. Moterys — birutietės.

Pastarųjų poros savaitių laikotarpįje televizijos publika buvo supažindinta, net keliais atvejais, su lietuviais: vieną kartą joje pasirodė mūsų tautinių sokių grupė (globojama Bendruomenės, vadovaujama G. Reivydo), ir praeitą savaitę buvo parodyta lietuviškos eglutės papuošalai, liaudies rankdarbiai ir gintaras; prie jų ir puiki lietuvaite — p-lė Lembergaitė) tarpe kita koponia Lembergienė yra meniškai papuošusi lietuvišką eglutę šių metų Los Angeles miesto suruotoje parodoje "Daugelio Tautų Kalėdų Eglutė"). vb

Elena Sadauskaitė-Richards, savo laiką buvusi New Yorko Radio City solistė ir dažnai dalyvavusi Vieniybės koncertuose, dainuoja Long Beach, Cal., lietuvių pobūvyje. Ištekėjusi už britų aktorius Gordon Richards, dainininkė apsigyveno Kalifornijoje.

Vadinama lietuviška šv. Kazimiero parapija, tvarkoma klebono kun. Jono A. Kučingio, lietuviams parapijiečiams išsiuntinėjo kalėdinius sveikinius angliškai. Viskas angliškai, tik klebonas pasirašė lietuviškai ir ... aukų prašoma lietuviškai.

Ta parapija pasipuošė, kaip sakoma jų pačių, nauja parapijos biuletenio antrašte. Joje matomi visi šv. Kazimiero parapijos pastatai, verti apie pusę milijono dolerių, bet lietuviška parapija nebevadinama lietuviškai, tik St. Casimir's Catholic Church, arba šv. Kazimiero parapija. Antrašte pakeista, oficialiai, dėl to, kad išsiplėtus, pagausėjus parapijos turtui, pasikeitė klebonijos adresas. Neoficialioji priežastis — klebonas norėjo nusikratyti žinomo lietuvių Dienų žurnalo leidėjo Antano Skriaus, minima pavarde. Vietoje jo dabar eina "Frank P. Speecher and Associates ir James and Clarence Pierce Hamrock Mortuary."

Meilė geros valios žmonėms! I. M.

JOHN BALTADUONIS
FRANKFORD AVENUE
Cafe
1700 Frankford Avenue
Philadelphia, Pa.

WILLIAM F. LAUKAITIS
POSTMASTER

Nuoširdžiausi linkėjimai
tautiečiams

**KALĖDŲ ŠVENČIŲ IR
NAUJŲJŲ METŲ PROGA**

Baltimore, Maryland

Naujų Metų sutikimas

Los Angeles Lietuvių Tautinių Namų valdyba gruodžio 31 vakare ruošia Naujų Metų sutikimą Metro Building salėje, 1508 N. Wilton Place, Hollywood, Calif. Į šių metų balių, kaip ir pernai, tikimasi, atsilankys labai daug lietuvių. Pernai ne visi norintieji gavo vietas. Pelnas skiriamas Lietuvių Tautinių Namų statybai. 1960 metais tokius namus tikimasi išgyti. Jų išigijimas darosi itin aktualus pradėjus amerikoniėti šv. Kazimiero klebonui, o su juo drauge ir jo vadovaujama parapijai.

Vietinis lietuvių radijas pra-

dėjo veikti du kartus per savaitę, vietoje iki šiol turėto vieno pusvalandžio. Vietinis radijas tvarkomas įdomiai, lietuviškai, žmonių noriai klausomas. Lietuviško radijo vedėjas yra Bronius Gediminas.

Leonardas Valiukas už poros mėnesių išleis jo paruoštą knygą angliškai apie Lietuvą.

Šių metų Los Angeles Lietuvių Bendruomenės valdyba sudaro aktyvūs katalikiškos politikos asmenys. JJ

DEMOKRATŲ KLUBAS PAGERBĖ JIEVĄ TREČIOKIENĘ

Gruodžio 9 d. Newarko Lietuvių Demokratų Klubas pagerbė savo sekretore Jieva Trečiokiene jos gimtadienio proga. Tai įvyko šv. Jurgio d-jos salėje, Newarko.

Tą vakarą kaip tik buvo klubo mėnesinis susirinkimas ir klubo pirm. Pranas Sreibakauskas (Sneider), po susirinkimo, pasikvies iškvietė p. Trečiokiene į kitą kambarį kitu reikalu. Jai sugrįžus į susirinkimo kambarį, ant stalo buvo valgių ir gėrimų, taip pat didelis gimtadienio tortas. Čia jai sudainuota "Happy Birthday" ir "Ilgiausiu Metu." Trečiokiene pasakė, kad ant jos liežuviu nėra tiek padėkos žodžių, kiek ji jų turi širdyje.

Klubo pirmininkas ją pasveikino ir pasakė trumpą kalbą apie jos gražų darbavimąsi Demokratų Klube ir klubo vardu jis įteikė jai 25 dol. vertės boną. Buvo ir daugiau sveikinimų ir dovanų.

Diena prieš tai, gruodžio 8, naujoje Trečiokų rezidencijoje, Orange, N. J., buvo susirinkę gimines ir draugai J. Trečiokienės gimtadienio proga. Jų tarpe buvo ir sūnus Albinas su žmona Aldona, neseniai atvykę iš Vokietijos. K.

Metams baigiantis, skaitytojai maloniai prašomi atnaujinti prenumeratą.

LINKSMŲ KALĖDŲ ŠVENČIŲ
LAIMINGŲ NAUJŲJŲ METŲ!

CHARLES S. CHELEDEN
Prezidentas
**LIBERTY FEDERAL SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION**
202 N. Broad Street
PHILADELPHIA, PA.

Arlington
RESTAURANT

LIETUVIŠKAS MAISTAS

COCKTAIL LOUNGE, DINING, DANCING, CATERING
HALL FOR ALL OCCASIONS

385 ARLINGTON AVENUE at HALE AVENUE
Under BMT Jamaica Line - Norwood Avenue Station
Phone: TAYlor 7-9842 ONA ir JONAS VALAČIAI

REPUBLIC Wine & Liquor Store

MARIJONA JOKUBAITIS
ir JURGIS JOKUBAITIS

322 UNION AVENUE
BROOKLYN 11, N. Y.
Tel. EVergreen 7-2089

RAY'S LIQUOR STORE

JUOZAS IR IZABELE MISIUNAI

(vairiausias rūšies amerikoniški ir importuoti gėrimai.
Didžiausias degtinės ir vyno pasirinkimas.

103-55 LEFFERTS BLVD. RICHMOND HILL, N. Y.
Telefonas: VIrginia 3-3544

AP's T. V. Service

ALBERT J. MISIŪNAS, Savininkas

TAISOMA TELEVIZIJA, RADIJAS IR HI - FI

Darbas Garantuotas

Priimama iki 10 v. v.

101-23 112th STREET

RICHMOND HILL 19, N. Y.

Telefonas: VIrginia 6-6895

Jos koncertas bus sausio 24 diena

VALENTINA KOJELIENĖ, stipraus koloratūrinio ir kartu lyrinio balso solistė, kurios koncertą Columbia Artists Management ruošia ateinančių metų sausio 24 d., 5:30 v. p. p. Town Hall, New Yorke. Bilietai į koncertą jau parduodami ir galima gauti Steinway Hall kasoje, 111 W. 57th St., New Yorke.

Valentina Kojelienė dainavimo studijas pradėjo Kauno konservatorijoje pas dabar jau mirusį prof. A. Kačanauską. (Jo atminimui, solistė į šio koncerto programą įtraukė vieną jo kūrinį). Atvykusi į Vokietiją, Kojelienė dainavimą studijavo Miunchene ir kartu dainuodavo lietuvių ir vokiečių koncertinėse programose. Solistė Kojelienė gyvena Čikagoje, kur ji jau ne kartą yra dainavusi lietuviams. Šis solistės Kojelienės koncertas yra pirmas jos pasirodymas New Yorke.

Ramybė geros valios žmonėms ...

Tai lyg laisvės Varpo į širdies gelmes siekianti melodija. Melodija, kuri kiekvieną geros valios žmogaus širdyje randa vietą.

Deja, šiandien ji jau įgijusi kitokią prasmę. Ji jau perėjo į kitas lūpas, į nešvarias, melagingas ir apgaulės lūpas. Jau girdime, kaip tos nešvarios lūpos šiandien šaukia: Ramybė geros valios žmonėms Sibire, vergų stovyklose, kalėjimų urvuose, nes jie savo valia pasirinko šią lengvą bausmę už savo nusikaltimus. Ramybė tiems, kuriems kasdien šautuvas įremtas į nugarą. Ramybė tam, kurio rankos puslėtos, šeima alkana, o liežuvis prikąstas. Ramybė tam, kuris neturi teisės pasiskųsti savo nepakenčiamo gyvenimo sąlygomis.

Ramybė tiems, kurie Kalėdų dieną šaukia susirinkimus, kad sutrukdytų žmonėms eiti į bažnyčią.

Ramybė tam, kuris atmeta Dievą kūrėją, o beždžionę laiko savo protėviu.

Ramybė tam, kuris kantriai laukia septinmečio galo, tikėdamas pats apsirengti ir savo šeimą aprengti.

Ramybė tam, kas seka savo kaimyno veiklą.

Ramybė tam, kuris išduoda savo brolių, tėvą ar motiną.

Ramybė tam, kuris nebesvajoja apie praeitį.

Ramybė dvasiškiams, kurie gieda "ilgiausių metų" mūsų priešų ištikimiems ir klusniems tarnams.

Ramybė tiems, kurie klastoja savo tautos istoriją.

Ramybė geros valios žmonėms "išlaisvintoje" Lietuvos žemelėje.

J. ŠIAUČIONAS

VIENYBĖ, 1959 m. gruodžio 25 d.

Povilui Dirkiui 70 metų

Gruodžio 21 d. Čikagoje gyvenančiam veteranui Povilui Dirkiui sukako 70 metų amžiaus.

Jis gimęs 1889 m. gruodžio 21 d. Panevėžio apskr. ir valsčiuje, Vilkaškievių kaime. Pradžios mokyklą baigė Bogušlaviškyje, kur klebonavo jo dėdė kunigas Burbulis. Gimnaziją išėjo Kaune ir Vilniuje. Vėliau mokėsi Kievo ir Kauno universitetuose. Kilus pirmajam pasauliniam karui jis baigė karo mokyklą Tiflise ir dalyvavo rūsų kariuomenėje kaip karininkas. Mūšiuose buvo sužeistas ir pateko austrams į nelaisvę.

Lietuvai kuriantis, Dirkis stojo savanoriu į Lietuvos kariuomenę ir ėjo įvairias pareigas, kaip dalinių viršininkas. Į atsargą (tiksliau sakant, buvo paleistas aukštąjį mokslą eiti) išėjo kapitono laipsnyje.

Kaip savanoris kūrėjas į Dirkio vadovaujamą dalinį buvo patekęs ir dabartinis Vienybės redaktorius Juozas Tysliava.

Į kariuomenės išėjęs P. Dirkis dirbo Vidaus Reikalų Ministerijoje įvairiose pareigose policijoje ir kuri laiką Šaulių Sąjungoje, kaip rinktinės vadas.

Nuo jaunystės dienų P. Dirkis dalyvavo patriotinėse organizacijose, rašinėjo lietuvių spaudoje, talkininkavo savo dėdei kun. Burbuliui slaptame lietuvių spaudos platinime.

Gyvendamas kaip pensininkas su sūnum Kęstučiu, šiuo metu Dirkis pirminkauja Karių Veteranų Sąjungos Ramovė Čikagos skyriui ir buv. policijos tarnautojų klubui Krivule, dalyvauja vilniečių sąjungoje žurnalistų sąjungoje ir kitose organizacijose.

Ilgiausių ir darbinių metų. R. N.

IKYRŪS KALBĖTOJAI

Čikagoje yra dvi lietuvių radijo transliacijos. Ir ko tik per jas neprisiekama. Pastaruoju metu, pasinaudojant vienos radijo transliacijos vedėjo mandagumu, kai kas išnaudoja oro bangas iki ikyrumo klausytojams, kad šie jau net būna priversti uždaryti aparatą, išgirde kas kalbės ir apie ką kalbės.

Povilas Dirkis

Kai kurie "patrijotai," patys kadaise skubėję tapti Reicho piliečiais ir net šaukti "Heil Hitler," dabar pigiai suritmuotais posakiais kankina klausytojus, mokina patriotizmo, aiškina lietuviškumą, daro įvairių priekaištų kaip pavienių asmenų taip ir organizacijų adresais, grasina net vartoti "priemones," reikalaujami aukų Vasario 16 d. gimnazijoje Vokietijoje. Jie mano, kad tai didelė išmintis pacituoti šventraščio posakį "Rasok, dangau" ir didelis lietuviybės darbas.

Nesupranta, kad tokiais metodais bei bulvariniais rimuotais sakiniiais galima reikalui ir pakenkti.

Reikia pasigailėti klausytojų ir mandagių radijo šeiminių.

K. A. R-tis.

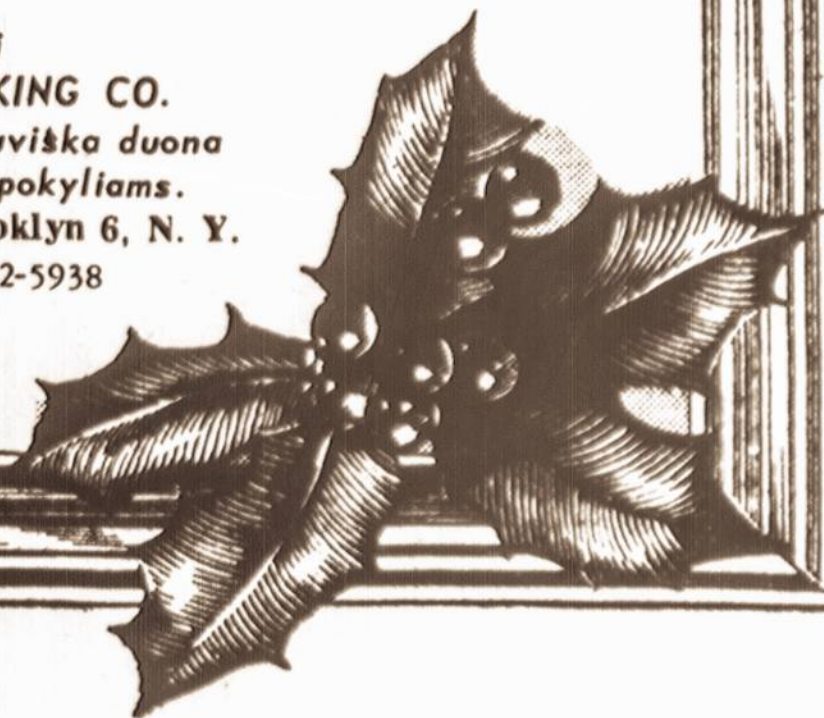
Malonių Kalėdų Švenčių ir Laimingų Naujų Metų linkime visiems mūsų klientams, draugams ir pažįstamiems.

J. Tysliavos. Jr. nuotrauk

Albertas ir Dalia Radžiūnai

Savininkai
SILVER BELL BAKING CO.
Mūsų specialybė - lietuviška duona
ir pyragai įvairiems pokyliams.
36-40 Stagg Street Brooklyn 6, N. Y.
Telefonas: STagg 2-5938

KALĖDŲ ŽVAIGŽDĖ

Paulius Gaubys

Balti laukai ir kelias po mano kojom. Aš žengiu, gyvai mesdamas rankas, lyg man rūpėtų nepasivėlinti. Kai suslampa kaktas ir pečiai ima garuoti, valandėlei stabteliu. Man norisi paklausti savęs: kur aš turėčiau skubėti?

Tamsia juosta prieš akis juoduoja miškas. Užpakaly, kur mėlyno dangaus kraštas žemės galingu pečiu pasiremia, dega sniegas. — Tai miesto žiburiai. Jie likosi toli ten ir joks garsas neatsiplauna iki čia iš ano trukšmingo pašalio. Tartum bijotusi ledinio kraujo tų kalnų, kurie dunkso čia arti ir toliau, nugrimzdę apačion ir iškilę aukštytyn, kaip siautusių audros metu suvartytos ledų lytis jūroje. Didelė tyła supasi viršum šitų nuriusių žemės bangų, kurių smailios keteros, tarsi milžiniški dantys, kramto praeinančią laiką. Atrodo, galėsiu čia pasidžiaugti tuo, ką aš vadinu gražiu ramybės vardu. Per eilę metų šitikičiau, jog nėra laimingesnės valandos, kaip pabėgus nuo žmonių, vienu vienam pabūvoti su savo vienišomis mintimis.

Dar kartą lenkiuosį Viešpačiui už suteiktą ramybės dovaną. Gal būt tai ji leidžia išgirsti kaip sniegas krenta, mėlyno dangaus aukštybė žvaigždės spragsi, tartum Kalėdų eglutės žvakutės.

Dairausi... Dairausi Kalėdų žvaigždės. Eilė metų nebematau jos, švietusios kitados virš mano pirkeles šiaudinio stogo. Kitados... Seniai...

Ji, toji pirkelė, stovėjo beribių laukų pakrasty, prisiglaudus eglė miško, kuris iš toli atrodė mėlynas ir tamsus, kaip nuogaštinga vandens gėlmė. Pusnių užpūstyta baltavo ji be žymės, tik žiburėlis prie žemės ligi vėlyvos nakties spinkėjo, kaip vieniso vilko akis. Dažnai per ištas naktis švietė jis, nes svieto verpaly maišai ir neužbaigiamieji neriniai nedavė motutei ramybės nei dieną nei naktį.

Gera pamenu tą menką avitaukinę lempuotę švietę, bet jos užtuko matyti sėdinčius prie Kūčių stalo. Broliukas Vincelis, sesutė Onytė, senelis ir aš su mama sudarėme mūsų šeimyną. Vincelis su Onyte buvo tik laikini mūsų svečiai, parėję iš ūkininkų kelių savaitių poilsui. Palikę paviržius, kuriuos veik visuomet sudarydavo tos pačios gėrybės: avienos kumpis, duonos kepalas, keli rinkiai dešros, kartais jų vieton lašinių paltis, stengdavosi ir vėl greit pasidaryti. Dažniausiai jų nepalėsdavo pernykčiai šeiminkai.

Tėtis? Tėčio nebuvo. Ejo kelinti metai, kaip jis, išvartytas grumtis už Nikolajų, prie Gumbinės pateko Mėlyniesiems Vilhelmo kareiviams. Iš ten atmušė žinia, margašė antspaudomasi nei žodžiais, jog yra gyvas kažkur Germanijoje, einasi geriau nereikia kaip, tik prašė atlysti nors avizinių milty...

Mes vargome vienį. Vasarom motutė retai kada besumindavo ratelį. Ir virbalai išsotom savaitem gulėdavo lūmelgti į kamuolį, nes darbymečiu ūkininkai pasivaržydami graibėsi darbo rankų, o mano motutė plačiai buvo pašlovinta linų roveja, šieno grėbėja, rugių griebėja.

Nusitampiusi per dieną, vėlai vakare grįždavo pavargusi, bet aš niekad neįstengdavau jos sulaukti. Ir pamisškės takelis, kur turėdavo pasirodyti amžinai skubas jos šešėlis, ištirpdavo vakaro tamsoje ir šunų lojimas už girios nurimdavo, o jis vis neprakimė žuodavo pro vienintelį pirkeles langelį. Tik naktia nubudęs pajusdavau ją, kai mušdama į lovos briauną nuo darbo geliančias rankas skaudžiai sudejuodavo.

Sunkūs buvo metai. Dar gi vasara iš vasaros, pačiu geriausiu laiku, mūsų molines dirvas užsėdo tokios pašėlusios sausros, toksai neapsakomas deginimas, jos negalėjai kuolo ikalti gyvuliui priiršti. Stačiai baisu buvo žiūrėti į plačiais plyšiais suskeldėjusią žemę kaip ji norėjo drėgmės. Javai pasidarė be laiko geltoni, tarsi suskio apšėti. Grūdai varpose susitraukė, ploni, it eglės spyglieliai paliko. Ir kokia laka iš tokių ir kokia duona.

Ko nesudė sausros, atėmė vokiečiai. Žmonės, gelbedamiesi nuo bado ir minkytus emė berti sėmenis, maišyti žolį, o užvalgė tokio kėpašio — raitytis ir dejuoti.

Mes dažnai ir to neturėjome.

Grūstuvėje sugrūsta kanapinė druska ir bulvės su lupenomis sudarė mūsų Kūčių stalą. Mama dar padėjo iš buroko rasalo ir svogūnų padaryto mirkalo, širdims nusveisti, kaip ji pasakė. Ties kiekvienu pabėgus pupų saulele. Ir reikėjo tik pamatyti, kaip pasigardžiuodami kirtome tą pateikmenę: mama nespėjo man bulvių lupsti.

Pati ji nieko nevalgė. Net savo plotkelės dalies, kurią išuko skarelėn prie kitų ten jau nuo pereitų Kūčių gulėjusių ir pasiekus ranka, pakiso po balkiu. Sėdėdamas ant jo skraito, mačiau kaip ji priejuostės kampu dažnai sluostėsi akis.

— Ko verki, mamytė? — paklausiau ir be galo norėjau nuraminti. — Senelis sakė šiąnakt užgims jaunas Dievas. Jis bus geresnis už Senąjį. Ar tiesa?

Ji lyg šyptelėjo. Ar dėl tokio mano klausimo, ar dėl ko kito.

Atsidusus tarė:

— Apie mūsų tėvelį, vaikučiai, pagalvojau. Ar jis turi nors tai, ką mes ši vakarą, ar... — ji nutilo, o jos ranka su priejuoste vėl pakilo prie akių.

Ir broliukas su sesute sužiūrė į ja liūdni, nustojo valgyti. Onutė jau buvo gera pusmergė. Vincelis irgi prakutęs. Ji pirma, jis paskui emė asaroti.

Senelis, kurio tik blizganti kaktas matėsi už puodo, šokosi raminti:

— Ir belaisvėje ne visiems vienodai sunku ar gera. Maktینگus nagus turėjo Kazimieras, toks žmogus ir ant akmens neprazus. Jo auksinės rankos parneš jį mums.

Nežinia kiek jis pats tikėjo tiems savo žodžiams, mačiau salla blūdo ir jis paguldė savo šaukštą ir nustojo kramtęs.

išleisti vyrų, vykstančių kariauti už karalių. Tuomet nesuvokiau žodžio "karas" reikšmės, bet iš nuliūdusių visų veidų sumojau, kad tai nebus nei išpumptakio Motkio baranka, ar kumpnosos Jankelio saldainis. Kai rytų linkui pasijudino pilni vyrų prisėdę vežimai ir klebonėlis šalia šventoriaus Zaliojo kryžiaus, apsuptas baltai pasirėdžiusiu klapsteliu ir begalinės žmonių minios vežimu linkui emė šlikti krapija, ir kai verkdamas sužė žmonių jūra, neišlaikiau nė aš.

Grįžus į namus tą pat dieną, motute pasakojo seneliui:

— Gerai, kad Vinculio su Onyte nesivedžiau. Būtu užsiklykę. Stepukas, rodos toks žvirblis ir taip išvažiuojant, kad ims ne savo balsu šaukti, kad ims klykti: "Papunėli, papunėli, nepalik mūsų."

O, kai iš Mažeikių sugrįžo vežėjas ir tas sake:

— Jau to jūsų vaiko saukimas, neduok Dieve. "Sukirsk arkliais Pranciškau, nebdaturėsiu," prašė Kazimieras. Ir švilpė ir dainavo iš žmogus iš širdies skausmo, o asaros ritosi iš akių, kaip mažam vaikui.

— Ką jam nesiris, kad ir man ritosi, — vežėjas mirkčiojo.

Balta jo galva taip emė į šalis klibėti, kad turėjo ranka paremti smakrą.

Pasidarė ir man nejauku, kai mama ir vėl emė aimanuoti:

— Muims namuose ir tai tiek besiran-da, o ten belaisvėje... Ana, Putrių Juozanas, sutiktas pasakojo: "Regėkit, žmonės tenajos, kaip musės krenta iš bado. Nespėja nė laidoti."

Tasai Putrių Juozanas gal tik prieš Visus Šventus grįžo iš Germanijos, kaip žmonės snėkėjo, o jau toks susisukęs, jau tiek sveikatos atsikratęs, kad vo kojas pavelka. Ir tai tik nuo lovos iki pečiaus. Dėl to tik ir paleidę germanai, nes nebetikėjo, kad tas susisukęs žemaitis beparsivartyt savo pastogėn.

Motutei Juozapas dar pasakęs, kosėdamas ir kaip kreida baltas:

— Tavasis gal ir išturės, aš matai juk sugrįžau. — Ji suneria rankas kaip maldai ir sako taip tyliai, tarsi pati su savim kalbėtusi:

— Dieve brangiausias, ar beleisi pamatyti gyvą papunėli, ar... tik sapne.

Ir motutė, užsikniaubusi ant stalo, verkė pasikukčiodama tą Kūčių vakarą, gailiai taip verkiant, rodos, niekuomet nebuvau jos matęs. Man matėsi nebuvo ji tokia nelaiminga net tuomet, kai tėvelį išleidome į karą. Gal būt tada nenujautė to vargo, kuris ruošėsi ir mus ateiti, ar nesuprato kiek tuomet daug mes netekome.

Metu tuo dienos karštą liepos saulę, kuri po šventoriaus aukštais medžiais buvo suvairiusi minias žmonių, atėjusių

Motutė pamažu nurimo, bet karnio vistiek negalėjo praryti.

Onelė buvo baltas, nugalbusi tokia, jai ir sakys mamaitė:

— I ką tas vaikas panašus. Ir sakyk, žmogus, nesikrimsk, nesirūpink. Sveikata čėdyk... Gerai, jei kas gali taip nieko nemąstyti. Aš negaliu, — ji glaudė prie savęs ir mane ir Onytę ir Vinculį. Mus visus glaudė ji, kaip višta vištelius ir norėjo, kad sveiki ir dori užaugtume.

Žemiau Nukryžiuotojo koju ant sienos kabėjo tėtės fotografija. Niekas nebūt tikėjęs, kad tas vyras ten galėjo būti mūsų — vargų tėtė. Į viršų susuktaišais ūsais, aukštytyn suglostytaiš plaukais, krominiai drabužiais attemptas. O jau taip spričniai viena koja užpakalin, kita priekin išsviedęs ir tokį smailų kardą prie šono prisirišęs, jog rodos, geriau jau neužkabink jo. Tačiau man jis buvo tėvas ir buvo ko bijoti.

Ši vakarą ir vėl pabučiavau tėtę tiesiai į ūsus. Dar ir dar kartą.

— Labanakt, tėtė. Tavo sūnus Steponas užaugęs taipgi ries aukštytyn ūsus, kad tik Dievas duotų jam sveikatos greičiau pašokt į kojas.

Nuguldžiusi mus ir užpūtusi žiburi, mamaitė pasimetė skrandutę ant suolo prie pečiaus ir susirietė. Užkrięs už Vinculio nugaros girdeju kaip ji dūsavo kalbėdama poterius, kol skardus svirplio čirškėjimas pripildė visą pirkele.

Gražus išaušo rytas. Auksinė saulutės atošvaita švitėjo molinėje pirkeles as-

loje, ugnelė linksmai traskėjo krosnelėje, kai mudu su Vinceliu sukilome. Palei duris šlepsėjo naginės ir žvangėjo statomo kibiro lankas. Tai senelis ką tik sugrįžo iš žemės žalmargei geralo ir į Čiuklio geldą jovalo ivertęs.

Mamaitės ir Onytės nebuvo. Anksti jų išsiruosta į Bemelių mišias. Apie pietus joms grįžus, negalėjau akių atitraukti nuo mamos batų. Šiandien jie buvo ištepti varvaliu ir prislopinęs girgždėjimą. Kai nieko namie nebus ištepsiu ir aš savo klumpelius, kad neskrabėtu, galvojau. Žinojau, kur stovi bonkutė su klišta žašies plunksnelė.

Mamai nusirišus išėiginę skarą, senelis iš lovos iškėlė dviausl puodą. Dangtį atidengus, į lubas mušė karštų kopūstų garo kamuolys. Atriekęs visiems po riekę duonos, tarė:

— Kalėdos. Jei per šventes nepavai-gysim, tai kada gi?

Visiems nebuvo vietos prie stalo, tokia mažta buvo ta mūsų pirkelė, tai mama ir vėl mane patubdė į skraitą.

Pūsdamas karštus kopūstus, senelis paklausė:

— Ką ant bažnyčios prisakė? Ar ilgas mesėdas bus?

— Je, — mama šiandien atrodė šviesesnė nei vakar. — Pats klebonas lipo kozonyčion. Po evangelijos, po užsakų sušuko, kad Lietuva keliasi. Plička ar Plekavičius, vajauna kažkos ar jenerolas pakilęs prie Skuodo ir geidžias Lietuvą atstasytį. Jam kažkokie raudonieji neleidžia, nes jie noris Lietuvos. Bet klebonas skardžiu balsu ir dar kumsčia kozonyčią patrankydamas ragino vyrus ir moteris remti ta Pličką.

Kaip sprigtus kaktom gavęs, senelis emė tankiai mirkšti ir limai pasigedo Mikaldos pranašyčių. Ten visi vajaunos ir nusidavimai išguldyti buvo. Bet būk tu gudrus, jei tos Mikaldos vienas lapas po balkiu, kitus su kitais svarbiais propuskais, anot jo, svirpliai sukapoję.

Mama važiavo toliau: — Grįžtant iš bažnyčios Peškienė prisivijo. "Krišknt ant kųjų ligi upės," pasiūliusi; kumelė nepatruks dėl dviejų."

Pasakojuši ta Peškienė priakidsama ir į ausį, gal nė naujų metų nebesulauksit vokiečiai Lietuvoj. Nusikratysime besitijomis. Užteks smakams čia klausinėti ir smetoną ryti. Belaisvius taipogi paleis. — To Amerikas reikalauja. Matai, jos Juozapas daug žino, o labiausiai vienas per kitą susiuosto. Užantų vis priklaikas revolverį ir su kitais naktimis draskas raudonųjų lizdus. Tik kol kas, matai, viskas paciku slaptai. Priklaikas prie to, kaip jis — tas jenerolas, armijos. Rodos prie Mosėdžio, širdelė, nenorėje ruplžės pasiduoti raudonskūriai, tai, broliuk, kad jau gavęs pylos užpakalin, tai net pasikasę... Pati vyriausis jų ant duonos ir druskos patubdė. Ale, matai, velnio šmotas, išnėręs naktia.

— Ir žinai, kas? mamytė garsiai: Netikėsi — Gailius.

Seneliui bemaž neišlėkė šaukštas iš rankų.

— Gailius?

— Taip, sakė Peškienė.

— Matai, visi pasakodavo Martynas kvailas, menkos sveikatos Martynas, o štai kas jis.

Tėvas jo nebuvo protu ir turtu nebuvo nukriaustas. Į pietus nuo mūsų, už girios ir už upės ten jo gontiniai stogai baltavo ir į visas puses laukai plėtėsi. Dievas ir tūbuvo jam tą vieną sūnų atsiumtęs, kurį norėjo į kunigus išleisti. Mokino, senis nesigailėjo pinigų, bet Martynas nepri-siėmė ilgų jupų ir gana. Ir ką tik tėvas nedarė ir kaip iš moksly grįžusi Martyną nekalbino, šis ne ir gana. Likes namuos plaukus užsiaugino ligi pečių, barzdą iki pusei krūtines, pasidarė toks kaip ir keistas.

Kartą vasarą su seneliu ganėva Zal-marge. Beslemždama pagriovio žolę, nušliaužė ji ligi upės. Mudu iš paskos. Prie vandens, ant žvyro pamatėva begulinti vyrą didumo, kaip geras rąstas. Ir krėtnas, o apžėlęs didellai, kaip kelmas. "Tai Gailiaus Martynas" — senelis man pašnabždėjo. "Neužkabink jo. Jam čia biski..." — pridėjo pirštą prie smilkinio. Mama nuogastavo, kad naktia jis pas mus neužėitų.

— Ką tu tokiam padarysi? Ateis ir turėsi išeisti. Negi pasipriešinsi. — Nuosalia gyvenam.

Aš stačiai išsigandau. Tikrai, ką reiktų daryti, jei štai per duris savo ap-

(Nukelta į 10 psl.)

**LINKSMŲ KALĖDŲ ŠVENČIŲ IR LAIMINGŲ
NAUJŲJŲ 1960 METŲ**

JUOZAS GARŠVA

United Industrial Banko Viceprezidento Juozo Garšvos asmens nuotrauka reiškia mūsų asmenišką dėmesį kiekvieno depozitoriaus reikalams.

UNITED INDUSTRIAL BANK

217 South Fourth Street

Brooklyn 11., N.Y.

Member Federal Deposit Insurance Corporation

VIENYBĖ
Lithuanian Weekly Established in 1886
Juozas Tysliava, Editor and Publisher
192 Highland Blvd., Brooklyn 7, N. Y.
Telephone: APplegate 7-7257
Vytautas Meškauskas, Associate Editor
2625 S. Harvey, Berwyn, Illinois
Entered as Second Class Matter October 23, 1907
at the Post Office of Brooklyn, New York
Subscription rate: \$7.00 for one year.
Advertising rates on application

DABAR (Atkelta iš 1 psl.)

"Thank you very much for the use of your Lithuanian doll and pictures. You were most kind in lending them to us. We will try to copy the costumes of the boy and girl as well as we can. We are doing a dance in Madison High School named Kalvelis."

Vadinasi, neveltui šokta. Kitataučiai pagaliau savinasi mūsų Kalvelį, lenciūgėlių ir kitus mūsų tautinius šokius.

Garbė mūsų šokėjams ir jų mokytojams!

Bet štai vieno lietuviško laikraščio redaktoriui, kuris savo laiku gyveno tremtyje, sako, kad jau "gana, prišokom lenciūgėlių..." Dėl to jis net bodisi karą laimėjusiais amerikiečiais. Girdi,

"Atsimenu, sėdi galingieji pirmose eilėse; kramto gumą, didžiuojas savo galybe, o mes visai tik raitome savo lenciūgėlius. Raitome, nes nežinia ką tie galingieji gali padaryti."

O ką jie padarė? Atvežė tėvynės netekusius mūsų tautiečius į Ameriką.

Ar dabar, vietoj dėkingumo tiems "galingiesiems", turėtume viešai, spaudoje, reikšti jiems savo neapykantą, tesprendžia prieš dešimtmetį atvykusieji ir, palyginti, gana patogiai čia išskūrusieji.

Mums rašo

Tenka Jus pagirti, kad Vienybė sumaniai ir labai redaguojama. Zinių joje daug ir įvairiais klausimais, o iliustracijų — kaip meno galerijoje, ir visos jos gražios, meniškai nutrauktos. Tik kai perdažnai tos pačios pasikartoja, nenoromis tenka prisiminti Liūdo Geros "Dūdele"...

Bet tai jau antraeilis dalykas, ypač, jei kitiems tas patinka.

Kadangi sakoma, kad maloniau laikraštį skaityti, užsimokėjus už jį, tai ir aš čia pridėdu čekutį savo prenumeratai padengti.

M. A. MILUKAS

Richmond Hill, N. Y.

Žurnalizmo ABC

SMŪGIAI ŽEMIAU JUOSTOS

Profesorius Greimas mano, kad Amerikos spaudoje gali muštis kaip nori, iš tikro čia asmens teisės yra apsaugotos geriau negu kur nors kitur. Politikai ir menininkai, išleidami į viešumą, patys išprovokuoja kritiką ir dėl gautos bylos negali niekam skųstis.

"Nereikia užmiršti, kad tiek NAUJIENOS, tiek VIENYBĖ yra visų pirma amerikoniški laikraščiai, su specifine savo spaudos etika, pagal kurią smūgiai žemiau juostos leidžiami" — rašė Dirvoje Turkijos profesorius Algirdas J. Greimas pora gerų žodžių užtardamas Vincą Rastenių. B Turkijos stebint, amerikoniška spaudos etika gal būtų ir atrodo labai "specifine." Mat, to mažai raštingo krašto kalėjimuose rasi žymiau daugiau žurnalistų, negu čia. Ten valdžia nepakenčia jokios kritikos, čia valdžia priima kritiką, kaip natūralią spaudos funkciją. Tačiau profesorius klysta manydamas, kad čia leidžiami smūgiai žemiau juostos.

BRONIUS K. BALUTIS, dabartinis Lietuvos pasiuntinys Londone, kuriam gruodžio 29 d. sukanka 80 metų. Balutis savo veiklos nuopelnais yra žinomas lygiai Amerikos lietuviams, lygiai Lietuvos visuomenei. Gyvendamas Amerikoje, is buvo Chicagoje leidžiamo laikraščio Lietuvos redaktorius, o paskiau — ilgametis Lietuvos užsienio reikalų ministerijos pareigūnas. Nuo 1928 iki 1933 metų Balutis buvo Lietuvos įgaliotas ministeris Washingtono. Vėliau, tokioms pat pareigoms, jis buvo perkeltas į Londoną, kur tebera ir šiandien.

Atvirkiškai, visi didieji laikraščiai kalte kala savo redaktoriams ir reporteriams būti labai santūriems savo pranešimuose, nes Amerikoje spaudos laisvė yra toleruojama tik tol; kol ji nepažeidžia kito asmens laisvės. Laikraščiai gali rašyti ką nori, bet kartu jie turi būti pasiruošę už savo rašinius atsakyti teisme. Jei pavyzdžiui A pavadino B vagiu ir C apie tai parašė, teismas gali pareikalauti iš C, o ne iš A, įrodymų tam teigimui patvirtinti ir jei C negalės to padaryti, jis gali būti priverstas atlyginti už padarytus moralinius nuostolius, įvertintus dešimtimis tūkstančių dolerių. Mat, pagal teisingą tradiciją, čia kiekvienas įtarimas laikomas tol nekaltu, kol nėra įrodoma jo kaltė. Pavyzdžiui, negalima rašyti, kad "suimtas Jonas gyvena 12 S. State St.", nes pasirodžius, kad jis ten negyvena, savininkas gali iškelti bylą, įrodinėdamas, jog jam nuplėsta garbė ir padaryti nuostoliai — niekas nenorės gyventi tam name ir pan. Atsakingas reporteris tokį pranešimą turi suredaguoti galimai atsargiau: "suimtas Jonas, sakosi gyvenąs 12 S. State." Žinoma, ne dėl kiekvienos žinios kelinama byla, nes bylinėjimasis visados kaštuoja laiko ir pinigų, bet teoriškai laikraščiai neša didelę atsakomybę už savo skelbiamas informacijas.

Kodėl gi profesorius A. J. Greimas mano, kad Amerikoje galima duoti žemiau juostos? Galima tik spėlioti. Greičiausiai jis tokią nuomonę susidarė iš politinio pobūdžio diskusijų. Mat, Amerikoje tikima, kad savo nuomonę dėl įvairių viešo pobūdžio dalykų gali pareikšti kiekvienas asmuo. Maža to, čia tikima, kad kiekvienas į viešąją gyvenimą išėjęs žmogus tuo pačiu kviečia kitus apie jį pasakyti savo nuomonę. Tai liečia politikus, menininkus, artistus. Politikas negali įieškoti teismo globos, jei jo išvedžiojimai kitiems atrodo esą visai neįtikinami, autoriai ir artistai neturi teisinio pagrindo kelti bylos ir žiauriausiems kritikams. 1901 m. Iowa valstybės aukščiausias teismas Cherry Sisters byloje išaiškino, kad net ir tokio pobūdžio kritika yra nebaustina:

"Effie is an old jade of 50 summers, Jessie a frisky filly of 40, and Addie, the flower of the family, a capering monstrosity of 35... Effie is (Nukelta iš 7 psl.)

70 metų lietuviškam spektakliui Amerikoje

Šiais metais gana platokai buvo minėta 60 metų sukaktis nuo Palangos spektaklio, įvykusio 1899 m., kur vaidinta J. Vilkutaičio — Keturakio "Amerika Pirtyje."

Palangiškis spektaklis, nerašytos tradicijos keliu, kažkaip yra priimtas laikyti lietuviškojo teatro pradžia. Tokia pažiūra prasilenkia su istoriniais faktais lietuviškojo teatrinio gyvenimo. Palangos spektaklis greičiau laikytinas tautinio atgimimo teatro pradiniu spektakliu, bet ne lietuviškojo teatro pradžia. Lietuviškasis teatras yra pradėjęs savo egzistavimą žymiai anksčiau.

Dėl caristinės Rusijos priespaudos, kaip lietuviškas spausdintas žodis, taip ir lietuviškas sceninis žodis turėjo įieškotis prieglobsčio svetur. Tokį prieglobstį lietuviškas vaidinimas susirado išseivijoje. Petrapilyje, kur viešas lietuviškas spektaklis įvyko 1895 m. kovo 31 d. suvaidinant "Žentas dėl parodos," Prūsijoje — 1895 m. vasario 17 d. vaidinant "Kauno pilies išgriovimas," Rygoje — 1898 m. vasario 14 d. parodant "Žentas iškilmei." Tačiau anksčiausiai lietuviškas spektaklis buvo suvaidintas Amerikoje. Tai įvyko prieš 70 metų, būtent, 1889 m. gruodžio 31 dieną, Plymouth, Pa., taigi visu dešimtmečiu anksčiau negu Palangoje.

Vaidinta Antano Turskio, buv. Vienybės Lietuvninkų redaktoriaus, veikalas, 4 veiksmų komedija "Be sumenės" arba kaip ant svieto einasi." Autorius savo veikale parodė išseivijos gyvenimo iškarpėlę, kuri ne vieną lietuvių emigrantą buvo ištikusi.

Mėgstąs nugerti ūkininkas Jokūbas nori važiuoti Amerikon. Jo noras dar padidėja, kai žydelis Ickus nupasakoja gyvenimą Amerikoje: pinigų kiekvienas turi į valias, pasirėdęs kaip ponas, kada nori išgeria ir panašiai.

Jokūbo žmona Kotryna atkalbinėja vyrą nuo važiavimo, bet viskas veltui Jokūbas noris ir Kotryną ponia padaryti. Nutarta važiuoti, nes ir jo kaimynas Krysius važiuojąs. Iš kur gaut pinigų? Vienintelė pagalba Ickus. Jokūbas duoda nuomonę Ickui ukį ir pasirašo 100 rublių vekselį, kurį Ickus vėliau suklastoja — padaro 500 rublių vertės. Jokūbas gauna tik 75 rublius, nes 25 rub. Ickus atskaito už pervedimą per sieną. Jokūbas iškeliauja palikdamas žmoną.

Amerikoj Jokūbas nesuranda nupasakoto rojaus. Nusivylęs, apiplyšęs bastosi karčiamose. Krysius užsidirbęs kiek pini-

gų važiuoja atgal į Lietuvą. Užėina pas pažįstamą karčiaminką Maklorskį atsisveikint. Randa Jokūbą. Jokūbas prašo pagalbos, pažada pasitaisyti, negert, kad tik grįžti namo. Krysius apmoka kelionę ir abu važiuoja Lietuvon.

Atėjo laikas grąžinti 500 rublių skolą. Jokūbienė neturi. Ickus pakviečia anstolį, kuris surašinėja daiktus. Tuo metu grįžta Jokūbas. Pinigų neturi, bet pasiskolina pas Krysių ir sumoką skolą. Jokūbas pasižada daugiau negirtuokliauti ir su žydais nesusidėti.

Pirmame spektaklyje dalyvavo: Antanas Turskis, Marijona Paukštienė, Magdė Dvyliūtė, Jonas Lizdas, Kazys Mackevičia, Juozas Karaška, Paulius Sakalauckas, Mikas Alyta, Simas Paukštis, Antanas Marcinkevičia, Adomas Vaznelis, Adomas Adžgauckas, J. Stankevičia ir J. J. Paukštis.

Šio pirmojo spektaklio žiūrėjo apie 400 asmenų.

Amerikos lietuvių gyvenime tas spektaklis turėjo didelės reikšmės tiek kultūriname, tiek tautiniame darbe.

VITALIS ŽUKAUSKAS

VIENYBĖ, 1959 m. gruodžio 25 d.

DR. G. J. J. SAUERWEIN (Girėnas), "Lietuviais esame gimę" ir kitų lietuviškų patriotinių giesmių autorius, nuo kurio mirties gruodžio 16 d. sukako 25 metai. Dr. G. J. J. Sauerwein gimęs 1831 m. sausio 15 d. Hannoverėje, Vokietijoje. Vadinasi, 28 metai nuo jo gimimo... Lingvistas Sauerweinas, atvykęs į Prūsų Lietuvą, studijuoti lietuvių kalbą, susipažino su dr. J. Basanavičium ir kitais Aušros laikų veikėjais, pamilo mūsų tautą ir pasidarė jos kultūrinių teisių gynėju prieš vokiečių valdžią. Jis, rašinėdamas lietuvių spaudai, net savo vokišką pavardę iškeitė į grynai lietuvišką Girėno vardą. Tai buvo vienas iš pajėgiausių mūsų tautinio atgimimo veikėjų.

SMŪGIAI ŽEMIAU JUOSTOS... (Atkelta iš 6 psl.)

spavined, Addie is stringhalt, and Jessie, the only one who showed her stockings, has legs and calves as classic in their outlines as the curves of a broom handle."

Sykį išėjai į bet kokią sceną, nepyk, jei apie tave pašako ir nepalankią nuomonę. Galima, pavyzdžiui, kurią nors knygą pavadinti nemoralia, bet teismo būsi nubaustas, jei tos knygos autorių pavadinsi nedorėliu. Galima rašyti, kad artistė atrodė ir vaidino blaiviai, bet negalima paminėti, kad ji vaidino blogai, nes buvo susipykusi su savo vyru.

Grįžtant prie įvairių politikos įvykių komentavimo reikia pastebėti, kad įstatymų leidžiamųjų institucijų nariai yra atleidžiami nuo atsakomybės už savo kalbas, turi, kaip sakoma, imunitetą. Ir to Amerikoje išveda ma laikraščių privilegija spausdinti tą, ką sako kongreso ar senato nariai, nebijant jokios atsakomybės, bet tos kalbos turi turėti oficialų, ne privatų pobūdį. Tas pats taikoma ir kalbom pasakytom ne tik seime, bet ir savivaldybių įstaigų, kaip pvz. miesto tarybų, posėdžiuose.

Jei Lietuvoje, (ir Turkijoje) parašytum, kad kraštas žengia į pradžią, atsidurtum kalėjime, tuo tarpu Amerikoje broliai Alsopai jau seniai skelbia, kad ši kraštą šuo nusineš ant uodegos ir niekas dėl to mesijaudina. Kodėl? Todėl, kad čia į spaudos funkcijas visai kitaip žiūrima. Tai, dėl ko mes čia (ir Turkijoje) ginčijames, anglosaksų kultūros pasaulyje yra seniai išspręsta.

Daugiau kaip prieš 100 metų — 1851 m. Prancūzijoje įvyko Louis Napoleono perversmas. D. Britanijos užsienio reikalų ministeris lordas Palmersonas naują režimą tuojau pripažino. Londoniškis The Times tą ministerio žygį smarkiai iškritikavo. Lordas Derby užsipuolė laikraštį. Girdi, jei spauda nori kritikuoti vyriausybės užsienio politiką, ji turi su valstybės vairuotojais dalintis ir atsakomybę. Į tai The Times atsakė dviem nemirtingais Robert Lowe straipsniais.

"Pirmoji spaudos pareiga — rašė R. Lowe — yra kuo anksčiausiai ir kuo tiksliausiai surinkti žinias apie einamus įvykius, ir tuč tuojau tas žinias paskelbiant, jas paversti bendra visos tautos nuosavybe."

Kaip tik čia žurnalistų ir politikų interesai susikerta. Politikai dažnai turi pagrindo vieną ar kitą dalyką nuslėpti, tai jų teisė, žurnalistai gi turi pareigos tas paslaptis visuomenės naudai išnūpinti. Toks interesų susikirtimas paprastai lieina visuomenės naudai. Tiesa, pas mus kai kada reiškiamą pažūrą, kad politikai ar visuomenės veikėjai yra įvėntos asmenybės, besiaukojančios tautos labui. Toji pažūra turi tiek teisybę, kiek ir Amerikoje plačiai pasklidusi pažūra, kad visi politikai yra daugiau ar mažiau pasipelnę link žulikai. Teisybė yra turbūt per vidurį — yra vienokių ir kitokių, o ilgiau pabuvę prie valdžios ir vienai ir kiti sugenda. Spauda juos smarkiai prižiūrodama padeda visuomenei atskirti grūdus nuo pelų. Už tai ir mūsų įvairaus plauko veikėjai pasirodę viešojo gyvenimo scenoje ir viešai sakdami: žiūrėk koks aš — neturėtų pykti, jei kas nors susunka "pfui!". Tą galima susukti ir pačiam JAV prezidentui. Ir tai nebus smūgis žemiau juostos, o tik garbingos žurnalisto funkcijos atlikimas.

Todėl man atrodo, kad profesorius pavadindamas VIENYBĘ amerikonišku laikraščiu, nenoromis pasakė komplimentą. Amerikos spauda kol kas geriau atitiko savo paskirtį, negu kuri nors kita.

VIENYBĖ, 1959 m. gruodžio 25 d.

Vliko sveikinimas

Kalėdų progą, nepaisydami priešo, kuris tebelaiško mūsų tautą pavergtą, rinksimės susikaupti, pasiguosti, pabendrauti. Bursimės visi, kur bebūtume — laisvėje ar priešo prislėgti ir išnaudojami pavergtame krašte, ir tremtyje. Rinksimės pakylia dvasia, kaip tie pirmieji krikščionys rinkdavosi Taikos ir Ramybės Valdovui pagerbti, pasiūvesti, ryžtis ir laimėti. Jokios kliūtys, net kankinimai tų didvyrių negąsdino. Didysis idealas, kurio jie siekė, į kurį tikėjo, vedė juos į pergalę. Jų buvo ateitis ir jie nugalėjo tamsos galias.

Bedvasis materialistinis komunizmas taip pat norėtų laikyti amžiams mūsų tautą sukaustytą, paniekintą ir robotu pavergtą Maskvai vergauti. Vieton Kriščių dvasios, savitarpės meilės, laisvės vilčių, taikos ir džiaugsmo Kremlius siekia primesti tautai sumechanintą senį kaltį su priešpauža, persekiojimai ir neviltingas. Kalėdos skelbia išlaisvinimo viltį, taiką ir ramybę — Sovietų senis siūlo vargą, trėmimus, vergų stovyklas ir kalėjimą. Tačiau, kaip žviesa išblasko tamsą, taip kilnioji Kalėdų dvasia nugalės sovietinės užmačias panaikinti laisvę, sudrumsti taiką

ir laikyti pasaulį branduolinio karo ir visuotinio sunaikinimo baimeje. Nieko nepadės Kremlui jo apgaulingos taikos, laisvų varžytynių ir kultūrinių mainų pažadais. Puikiai žinome, kad Sovietai, versdami pavergtuosius besieliais robotais ir sprausdami okupuotuosius kraštus į diktatūrinio režimo rėmus, patys sau gamina Frankensteiną, kuris anksčiau ar vėliau nušuos komunistinius robotų kūrėjus nuo žemės paviršiaus. Kaip pirmųjų krikščionių laisvės ir tikėjimo obalsiai sukėlė Romos vergus prieš imperijos jungą ir išlaisvino žmones iš Koliziejaus kankinimo ir katakombų, taip mūsų vieningas ryžtas gyventi laisvai sutriuškins Maskvos, kuri giriasi esanti trečioji Roma, galią ir jos vergų imperiją.

Nuosirdžiai linkiu, kad šioji Kalėdų dvasia sustiprintų mūsų visų tikėjimą į tautos išlaisvinimą ir kad pažadėtoji Kalėdų taika suteiktų mums džiaugsmo ir naujų, giedresnių rotyjų žadančių, vilčių.

- DR. A. TRIMAKAS
Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto Pirmininkas

V. Maželio portretas

ANDRIUS KUPREVIČIUS, pianistas, kurio koncertas su Symphony of the Air New Yorke įvyksta 1960 m. kovo 6 d. Town Hall, sausio 3 d. kaip solistas dalyvauja koncerte su Clevelando Simfonijos orkestru, kurį diriguos Louis Lane. Šiame Clevelande įvykstančiame koncerte Kuprevičius skambins Gershwin populiarų Rhapsody in Blue.

"SENOVĖS LIETUVIŲ PINIGAI"
Pirmas šios rūšies lietuvių raštijoje veikalas "Senovės Lietuvių Pinigai" jau atspausdintas ir pirmoje eilėje siuntinėjamas jo prenumeratoriams. Gali įsigyti ir ribotas skaičius dar neužsisakiusių. Kaina 10 dol. Užsakę 5 egz., šeštą gaus nemokamai. Bargan neslunčiama. Rašyti autoriui: Jonas K. Karys, 408 Park Ave., Bridgeport 4, Conn.

ŠIMTAMEČIO ATSIMINIMAI

DR. J. JANUŠKEVIČIUS

Tęsinys

Manau, idomu žinoti tolimesni A. Gulbino ir J. Lingevičiaus likimą. Pavelkėjęs Roponiuose ūki, A. Gulbinas greitai jį pardavė, o pinigus pragėrė. Priėjus galui, jis nuvažiavo į Mintaują (Latvijoje), manydamas mane atrasti. Manęs neradęs (buvau Rygos pajūrio maudykloje) grįždamas namo, arti Mintajos, nusišovė.

J. Lingevičius gi nuvykęs į Mintaują ir įstojęs ten į gimnazijos trečiąją klasę, išbuvo joje dvejus metus, bet neperkeltas į ketvirtąją turėjo išeiti. Tuo laiku susidarė Mintaujoje mokinių būrelis, kurie padirbdavo gimnazijų pažymėjimus. Jie išspausdindavo atitinkamus blankus ir pažymėję mokslo dalykus ir klase išduodavo už gerą atlyginimą norintiems. J. Lingevičius sugebėjo suklastoti parašus. Kai ilgainiui pažymėjimų falsikantus su-sekė, vieni pabėgo į Ameriką, o kiti, jų tarpe ir J. Lingevičius, atliko atgailą kalėjime. Paskiau, atlikęs karin. prievolę, jis buvo kaimo vaikų "daraktorius." Jo tikslas tačia buvo pasiekti Sibirą. Kad tas tikslas jam pavyktų, jis pasisavino svetimą turtą, primindamas, paskui savininkui, kad pranešė apie tai policijai. Rusijos įstatymas skelbė, kad buvęs karys, jei jis pasisavina svetimą daiktą, turi būti ištremtas į Sibirą. Tas įstatymas palietė ir J. Lingevičių. Bet Sibire jis pasinaudojo suklastotu keturių klasių pa-sių pažymėjimu ir įstojo į vaistinę moki-niū. Kilus tarp Jungtinių Amerikos Val-stybių ir Ispanijos karui 1898 m. J. Lin-gevičius išvyko į Ameriką ir įstojęs į JAV kariuomenę, užaitarnavo pulkininko laipsnį. Grįžęs į Lietuvą, gaudavo iš JAV kas mėnuo 75 dol. pensijos. Kol jo bro-lis gyvas buvo J. Lingevičius gyveno pas jį Roponių kaime, bet po brolio mirties, jis atsidūrė Linkuvos vargšu prieglaudoje ir ten baigė savo gyvenimą.

Sužinojęs, kad Mintajos gimna-zijoje amžius klūčių nedaro, tėvas nu-tarė atiduoti mane mokytis.

Atėjus laikui mane vežti į Mintaują, aš neturėjau apsiausto, ir motina priminė apie tai tėvui. Bet šis atsakė, kad moki-nys apsiausto neapsivelka, tik apsiaučia. Todėl davė man motinos seną ap-siaustą, vadinamą "algierka." Būdamas drovus, negalėdamas prietarauti vyre-sniams, ypač tėvams, nusivėžiau "algier-ka" į Mintaują. 1874 m. kol dar nebuvo šalta, eidavau į mokyklą vienu švarku. Bet kai pradėjo šalti, reikėjo apsiausto. Mėginau apsisupti "algierka," tačiau draugų juokai privertė mane pakabinti tą pajuokos objektą. Ši kartą likimas veikė mano naudai. Tame pačiame bute gyve-no Joniskelio felčerio Meidravičiaus sū-nus, kuris turėjo du apsiaustu. Jei jis bū-davo geros nuotaikos, man leisdavo vie-nu iš jų pasivilkti. Bet būdavo išimčių. Sunku šiandien išivaizduoti kokioje pa-dėtyje atsidurdavau, kai mano geradaris atsisakydavo parodyti gerą širdį. Šian-dien stebiuos, kad tas nesužadino manyje pykčio nei tėvui, nei Meidravičiui.

KALEDA
(Liaudies daina)

Trys seselės keliu ėjo, -
Kalėda,
Visos trys susikalbėjo:
Kalėda.

Bet kur mes trys pasidėsim,
Kalėda,
Ir kur mes trys nutekėsim ?
Kalėda.

Aš pirma į Vilniaus miestą,
Kalėda,
Aš antra į Varšavėlę, -
Kalėda,
O aš, trečia merguzėlė, -
Kalėda,
Į tą slauną Merkinėlę,
Kalėda.

Tomet buvau labai stropus mokslui ir nenorėdamas pamokų praleisti, negaudamas apsiausto, labai jaudindavau, bet nekildavo net minties, kad tėvo elgesys tuo atveju peiktinas. Apskritai, koks bebūtų buvęs tėvų veiksmas, nors jis būtų pikčiausias, nepalikdavo manyje neigiamų pasekmių. Mane veikė, matyti, instinktyvus jausmas, kad tėvai gali daryti su vaiku, ką nori. Tą patvirtina ir kitos aplinkybės. Iš mano namiškių atvažiuo-davo į Mintaują per du tris mėnesius kar-tą, o šeiminiškė, pas kurią gyvenau, baltinių neskalbdavo. Todėl tekdavo marškinius, apatines kelnes ir kojines dėvėti po tris - keturias savaites. Sunku buvo apsiginti nuo besparnių vabzdžių. Manydavau, kad tie vabzdžiai atsiranda greičiau ant čiuzinio, atsiguldavau ant plikų grindų. Atsikėlęs rytą rasdavau ta-čiau jų ant paklodės. Pinigu man nepa-likdavo, ir plaukams išaugus, kartais net mokytojai primindavo nusikirpti. Pate-bėdavo, matyti, plaukuose vabzdžių.

Mintajos gimnazijoje visi mokslo dalykai buvo dėstomi vokiečių kalba. Nors ir rusų kalba buvo privaloma, bet ji užėmė antraeilę vietą. Gimnazija buvo vedama Vokietijos gimnazijų sistema, mokiniai pradėję nuo septintos, vadinasi nuo pirmos klasės, ėjo iki augsčiausios, vadinamos prima selecta. Lotynų kalbai, pradėdami nuo septimos, buvo skirtos šešios, o nuo tercijos (tai yra penktos klasės) astuonios pamokos. Graikų kalba prasideda nuo quintos (t. y. trečios) kla-sės ir nuo tercijos (t. y. penktos) užėmė kaip tik ir lotynų kalba astuonias pamo-kas per savaitę.

Mintaujoje (Jelgavos) gimnazijos istorija siekė 1778 m., kuomet atsirado mokykla vadinama gymnasium, latviškai llustre. Todėl 1876 m., kai buvo šimto metų sukaktuvės, mokiniai suvaidino gimnazijoje Sofoklo tragediją. Iš klasės į klasę egzaminų nebuvo. Jei kas turėjo patenkinamą pažymį iš vieno dalyko, jam reikėdavo mokslo metų pradžioje laikyti iš to dalyko patikrinamąjį egzami-nai.

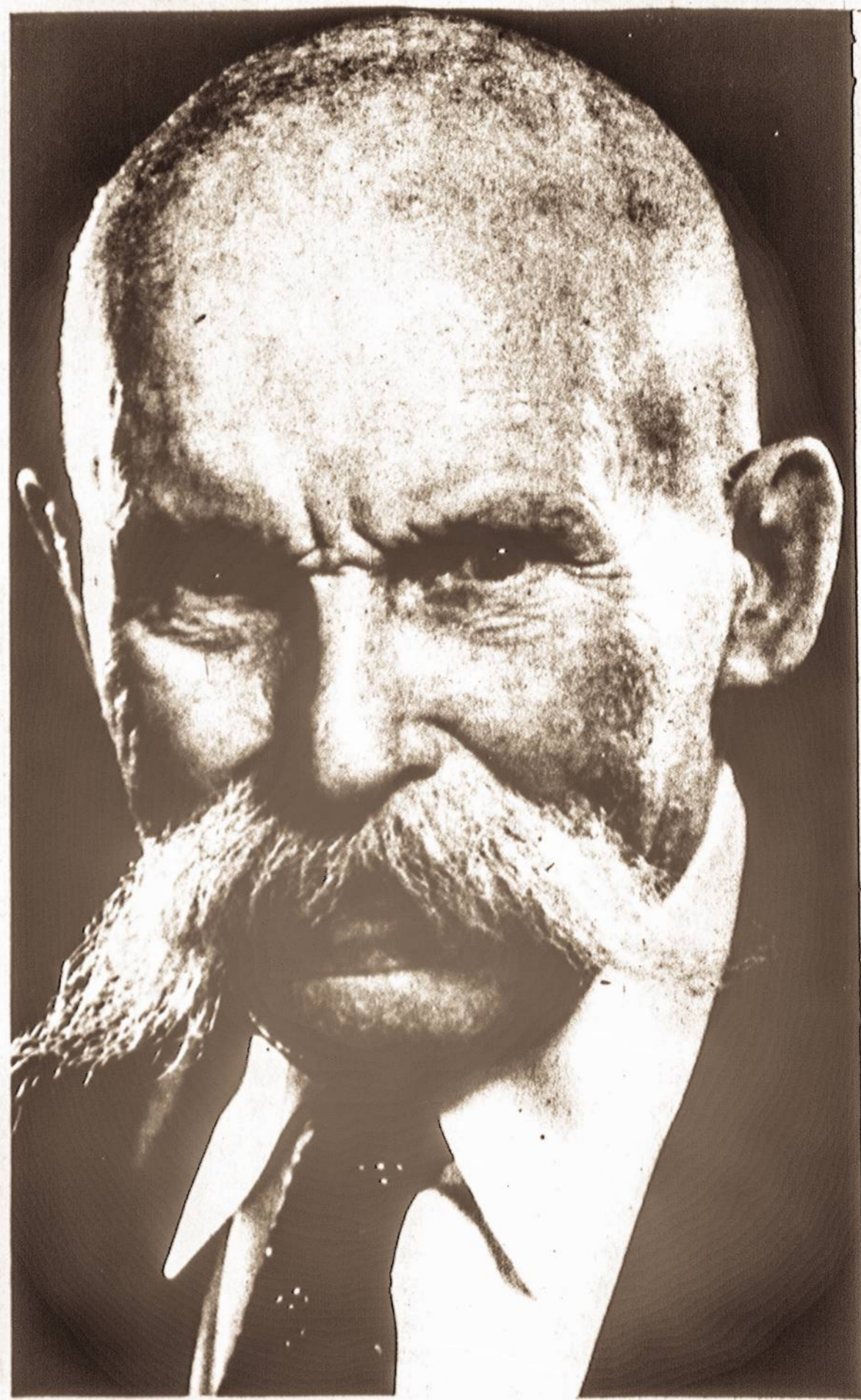
Abiturientai turėjo laikyti egzaminus iš visų dalykų. Rašomieji egzaminai buvo iš vokiečių, graikų, lotynų ir rusų kalbų bei matematikos. Graikų ir lotynų kalbomis buvo duodamas vokiškas teks-tas. Nežinomų žodžių galima buvo klausiti tik du. Tačiau buvo praktikuojama išorinė pagalba. Egzaminai buvo at-liekami gimnazijos salėje antrame auk-šte. Salės apačioje buvo koridorius, iš kurio į salę buvo pradurta skylė. Prie tos skylės sėdęs abiturientas gavęs rasomojo darbo tekstą, nuleisdavo jį pro skylę į koridorijų. Gavęs tekstą budis apačioje mokinyš nunešdavo jį į mokinių "staba," o paskui nešdavo paruoštus darbus atgal ir įkisdavo vėl pro skylę. Rašiniai buvo pa-žymėti ne pavardėmis, bet simboliskais ženklais. Kadangi mokytojų tarpe buvo tokių, kurie baigė tą gimnaziją ir pasi-naudojo ta priemone, tenka manyti, kad jie užmerkdamo akis.

Nuo 1886 m. rudens prasidėjo Bal-tijos provincijų rusifikacija, kuri palietė ir gimnaziją.

Baigiamajame akte abiturientai lai-kydavo paskaitas vokiečių, graikų, lotynų, rusų ir prancūzų kalbomis.

Pirmos žiemos metu man teko sirgti viduriais. Vandentiekio ten nebuvo, ir išvietė buvo kieme. Man reikėjo naktį kelis kartus basam ir apatiniais baltiniais žiemos metu iš šiltos lovos bėgti į kie-mą. Net tokia padėtis nevertė manęs skystis ir nedrumstė nuotaikos. Man ro-dėsi tai visai natūralu ir nesudarydavo galvoji-mo efekto. Kad tai turėjo pa-kenkti sveikatai, buvo aišku ir po kurio laiko susirgau.

Libiausiai kankino mane alkis. Kai-me, pas tėvus, valgėdavau kiek norėjau ir maitinimosi klausimas man nebuvo aktualus. Mintaujoje gi ryto metą duo-davo arbatos stiklinę ir riestainį už vieną kapeiką. Pamokos gimnazijoje buvo nuo astuntos valandos ryto iki pirmos. Alkis mane taip paliedavo, kad kasdien galvą sopėdavo. Tarp klasės draugų buvo daug baronų, grafų ir vienas kunigaikstis. Bū-damas vienu iš geriausių klases mokinių, atkreipiau į save barono Ropo prielanku-mą. Jų motina pakviesdavo mane kartais

Vyt. Mazelio portretas

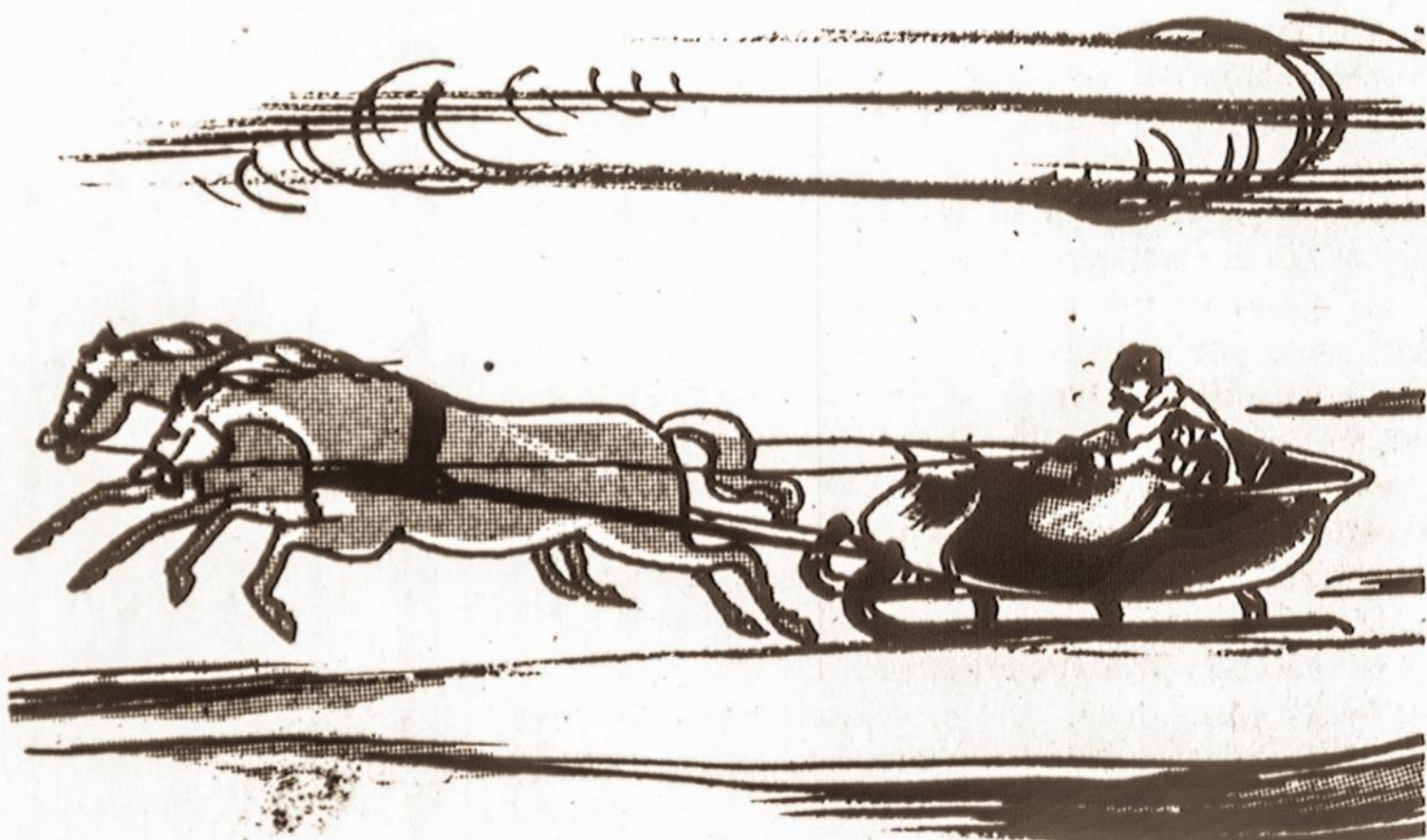
DR. JUOZAS JANUŠKEVIČIUS, dabar Vienybėje spausdinamų "Šim-tamečio atsiminimų" autorius, jau buvo 24 metų amžiaus vyras, kai Amerikoje pasirodė pirmasis šio laikraščio numeris. Pats mokydama-sis ir vėliau kitus mokydamas, dr. J. Januškevičius Peterburge turė-davo progos gauti ir skaityti Vienybę Lietuvosninkų. Galima drąsiai sa-kyti, kad šių nepaprastai idomių atsiminimų autorius yra vienintelis iš pirmųjų tebegyvenančių Vienybės skaitytojų. Dr. J. Januškevičius dabar gyvena su sūnum, žurnalistu Algirdu Joniu-Januškevičium, Riverside, N. J.

padėti sunums ruošti pamokoms. Ta proga pavaišindavo mane vakariene. Prisimindamas tą šeimą (vertinu vokiečių mokėjimą ekonomiškai gyventi. Baronų Roppų šeima buvo turtinga, bet nelaikė tarnaičių. Visa apyvoka priklausė nuo motinos darbštumo. Dvi dukterys skusda-vo bulves ir laisvu laiku švarindavo kam-barius.

Drauge su manimi gyveno mano bro-lėnas Spudas. Kai kartą į Mintaują atva-žiavo iš jo kaimo žmonės, jie davė jam tiek alaus išgerti, kad jam teko vemti. Tas mane taip paveikė, kad nuo tos die-nos jis tapo man paniekos objektu. Aš jam to neparodydavau, bet nuotaika in-stinktyviai vertė mane vengti jo draugys-tės. Kodėl tai buvo? Dar šiandien mano akyse gyva ta vieta, kur jo gėrimo pa-sekmės išvyko. Aš pateisinu savo neigiamą jausmą, kad jis buvo vaikas, o girtu vaiko nebuvau iki to laiko matęs. Girtų vyrų pasirodydavo neretai, bet tas manęs nejaudino. Ar ilgai būtų mane lydėjusi ta neapykanta, neteko patirti, nes jis netrukus mirė. Aš, rodosi, džiaugausi, kad man nebereikės su juo susitikti.

Mintaujoje gyveno žymus lenkų skai-čius. Tai buvo dvarininkai ištremti po

paskutinio sukilimo. Nustoję dvarų ir turto, jie laikė moksleivius savo butuose, o kai kurie sugebėjo dar užimti vietas istaigose. Vokiečių akyse jie turėjo gerą vardą. Mat, vieni ir kiti nekentė rusų valdžios. Nemažas lenkų skaičius, tarp jų A. Mickevičiaus sūnaitis Adomas Gu-reckis, lankė gimnaziją. Jie kreipdavosi į mane lenkiškai, nors aš tos kalbos ne-mokėjau, ir pabrėždavo mano slavų kil-mę. Ypač A. Goreckis mėgdavo tą klau-simą kelti, nes E. Januškevičiaus, jo se-nelio draugas, gyveno ir mirė Paryžiuje. Galiausiai sutikau mokytis lenkiškai. Aš radau panele, kurios tėvas pažinojo ma-no senelį. Be ji vartojo kasdienę kalbą, nebuvo išėjusi, matyti, gramatikos. To-dėl pradėjo nuo Lenkijos istorijos. Bet kaip galėjau pasakoti istoriją, nemokė-damas kalbos? Taip aplankęs kelis kartus tą mokytoją, mečiau mokytis. Tačiau daugelis jaunimo, norėdami pasipuosti "savo plunksnomis," kaip aš sakydavau, stengdavosi "gadac papolskemu." Ir aš neatsilikau. Ir kai gimnazijos mokiniai - lenkai susibūrė į lenkų moksleivių draugiją, prisidėjau ir aš prie jos. Bet ta organizacija paliko popieriuje. Po kelių susirinkimų buvo jau jos galas numatytas, kas netrukus ir išvyko. (Bus daugiau)

VIENYBĖ, 1959 m. gruodžio 25 d.

DVIEJŲ ŽEMAIČIŲ NUOTYKIAI BRITŲ HONDURE

Arba kaip mudu su Kukučiu jieškojome žemės atsarginei tėvynei kurti

VINCAS JONIKAS

Padavėja žiūri į mus.
— Pašaukite mums tą virėją, — prasome. — Gal ji žino, ką su tais dalykais daryti.

— Jos dabar nėra.
— Gaila, — sakome abudu, kaip susitarę.

— Padavėja juokiasi. Parodo kas su kuo valgoma. Dėkojame jai.

— Pavalgę paliekame po kvoteri. Klausime šeimininkės, kiek skolingi. Pasako, kad pusantrą dolerio per abudu. Apmokame. Atbėga padavėja ir šaukia:

— Ponai, jūs užmiršote pinigų ant stalo!

— Tas jums priklauso.
— Ačiū labai, — nudžiunga ji.

— Ir štai gerai virėjai perduokite, kai grįš, — padavėm kitą mergaitę.
— O, gracijas! Thank you!

Ne kiekvieną dieną ir danguje mugė, pagalvojau atsiminęs patarę, tačiau kol esame svečiai, visų jų akys pakabintos ant mūsų. Tarp kitko, ta virėja buvo graži ir maloni.

Progą sutikti menonitus pasitaikė sekančią dieną, kai keletas jų atvyko į miestelį skystis teismui dėl ginkluoto išilaužimo ir jų moterų užpuolimo. Nusikaltelius valdžia, sugavo. Kažkokie klajūnai meksikiečiai. Menonitų religija draudžia vartoti ginklą, todėl iki to laiko jie ir neturėjo visoje kolonijoje ne vieno šautuvo.

Policija savo mašina menonitus vežė namo, tai mes pasiprašėme vienu ir kitu, kad ir mus pavežtų. Menonitai pradžioje nesileido į kalbą, paskiau, pajutę, kad mes jų bėdas užjaučiame, kad iš jų tikėjimo nesijuokiamė, kad mes patys turime savo tautinių išitikinimų — prasneko. Sutiko parodyti savo sodybas.

Važiavome jau žinomu keliu Belizės kryptimi, paskiau pasukome į kairę ir po kokių 3 mylių privažiavome upę. Čia policija mus paliko, nes už upės prasidėjo menonitų teritorija ir policija tenai nešaukiama — neturi teisės eiti.

Valtimi persikėlėme per upę. Aš pafilmavau ir padariau paprastų nuotraukų, tikrai gaila, kad jau buvo pradėję brėkšti. Matėme jų lentpjūvę, išgytą už 11,000 B. H. dolerių, varomą dyzeliu. Matėme jų naujas sodybas ir krautuvę. Sodybose daug vaikų, tokių gražučių, šviesplaukių kaip lėlių. Moterys ir vaikai atrodė lyg ir bailūs, nenori svetimiems rodytis, suėjo į kambarius. Namai mediniai, kiemai dar nesutvarkyti, nes visa žemė aplinkui tik supurenta, neseniai nuvalyta nuo miško.

Du jauni vyrukai ėmėsi mus pvesti per jų teritoriją ir šitą parodyti. Matėme vis daugiau ir daugiau statomų ar jau baigtų sodybų, kuriose vakaro vėsa pasinaudodami darbavosi žmonės. Statosi trys kaimai, pavadinti tautiškais vardais. Jaunesnysis norėjo parodyti savo kukurūzus. Pasiekėme jo dirvą su žaliuojančiais augalais.

— Po kiek žemės turi kiekviena šeima? — klausiu.
— Ne vienodai. Pagal žmogaus turtingumą.

— O pats kiek turi?
— Dvidešimt akerių.
— Ar manai, kad užteks šeimai išlaikyti?
— Matai, aš esu kalvis.

Vyrukas pasakojo, kad jie visi turi po pagelbinę specialybę, tai įvairius amatus, kas jiems leidžia greitai ūkiuose iš-

kurti. Tikrai verta pavydėti jiems veržlumo. Jie visi jauni, jau 21 metų vedę, turi vaikų, o jaunesni ruošiasi vedyboms bedirbdami savo užplanuotose sodybose. Tas jaunasis kalvis buvo žavus.

— Kiek pats turi vaikų? — klausiu.
— Aš dar tik 19 metų. Reikia užsi-irbti pinigų pradžiai.

— Manau, kad reiks ilgai dirbti.
— Nelabai. Matai, aš turiu mergaitę. Ji taipgi dirba ir taupo.

— Tai labai gražu — sakau, — tik ar nebijai, kad mergaitę kas pavilios?

— Pas mus taip nedaro. Mes laikomės žodžio.

— Tai tikrai gražu. Dabar žinau, kaip jūs galite tokius didelius planus vykdyti.

Visi buvome patenkinti: jie mūsų pagyrimu, mes — jų atvirumu. Jauni žmonės visada lieka žmonėmis, nežūrint žymių skirtumų.

Pradėjo brėkšti, o mes dar nepasiekėme visos teritorijos. Liko apie pusantros mylios eiti, kad pamatytumėm jų naują mokyklą ir šventovę kur jie mokosi ir meldžiasi savo gimtąja kalba. Teko atsiskirti to smalsumo, nes mūsų laukė dar ilgas kelias atgal ir tai be susisiekimo priemonės.

Menonitai ėmė grįžti iš laukų traktoriais ir priekabomis. Visi jauni, idege

Autorius Jonikas, vadovas Galvez ir Kukučius.

— Atsargiai, verpetas!

Aš mėginu nuplaukti toliau nuo tos vietos ir tikrai negaliu. Jaučiu, kad mane traukia vis aplink. Persigandau. Stengiuosi visas laikytis vandens paviršiuje, nenuleisti kojų žemyn. Pagaliau sukaučiau visas jėgas ir visu greičiu kasdamasis išsiveržiau iš verpeto, pasiekiau įvirtusio medžio šaką ir išsikapsčiau į kran-

Sustabdėme keletą mašinų, bet jos atsisakė mus pavežinti. Pamaldos baigėsi. Šventikas išjungė savo šviesą, knygas susidėjo į mašiną ir nuvažiavo, gaila, į Belizę, ne ten kur mums reikia. Pradėjau nerimauti. Dar apie 7 mylias reiks eiti pėstiems. Kas nors gali mus paskersti, dėl to nė suva nelos, nes neturime jokio ginklo, net peilį pamiršau.

Menonitai dar palydėjo galiuką ligi sekančios kelio šakos, kur iš trobelės dar svietė lempa ir stoviniavo keli spalvotai. Laimė, kad iš to keliuko atvažiavo traktorius. Prašome pavežti. Jaunutis soferis sutiko. Sustojome iš šalių ant sparnų, iškišome į atsaites ir pradėjome kecionę. Džiaugsmas buvo neapsakomas. Pasirodo, vaikinai iš El Cayo ir mus buvo matę. Davėme jam po dolerį ir saugiai pasiekėme namus. Manau, kad soferis daugiau bijojo, negu mes.

Buvo ketvirtadienio vakaras, žmonių pats judėjimas gatvėse ir girdyklose. Mūsų gerasis Alfonso Galvez turėjo daug darbo pildydamas taureles. Pasilė ir mums. Vietinės gamybos degtinė, vadinama "džin," kainavo po 10 centų vietiniais pinigais. Regėjome, kaip žmogeliai nusiperka, išgeria, išeina, vėl grįžta, prašo pusės stikliuko už 5 centus ir gauna pagal geriko išgales. Nusprendėm pragerti su jais po porą dolerių. Visiems patiko. Tie indėnai baisiai nuosirdūs, kaip ir visi girtuokliai.

Vienas toks mučado, kai nuo manęs išgerė, sako:

— Mister, kai nupirksi žemę, nevaryk manęs.

— Kodėl aš turiu varyti?

— Žmonės kalba, kad varysi. Aš būsiu geras darbininkas, aš galiu dar dirbti, sy - - -

Alfonso išgirdo, mirktelėjo man ir sako:

— Kažkas paleido gandrą, kad jūs esate milijonieriai, nupirksite žemės ir išvarysite indėnus.

Supratau to indėno sielvartą ir sakau: Nebijok, senjore, tavęs nevarysiu. Jei ir pirksi žemę, tai visiems mums užteks. Tau padėsiu gerą namą pastatyti, jei dirbsi.

— O, gracijas, mister! Thank you!

— Dabar dar išgersime po vieną. Už draugystę!

— Yes, sinjor!

Nebuvau matęs laimingesnio žmogaus.

Kitas vėl priėjo ir, atsiprašęs, sako:

— Aš paskolinsiu jums arklį pajodinėti. Geras arklys, neparduočiau net už simtą dolerių. Gal išgersime?

— Alfonso, įpilk tam džentelmenui, — sakau.

Reikia užmegsti pažintis. Mes išgirdome visokių dalykų apie krašto santvarką, — kad turi tris partijas, seimelį, kad veikia savivaldybės įstatymas, kad bendruomenės valdosi savarankiškai. Jaunesnieji nusiteikę patriotiškai, siekia kraštui nepriklausomybės. Matėme jų laikraščius — du ar trys dienraščiukai keturių puslapių, pusė Vienybės formato. Visi jie turėjo ką pasakyti. Žmonės visi sveiki. Matėme 100 metų indėną, kuris dar panesė 12 galionų vandens naščiais.

(Bus daugiau)

METINIS VIENYBĖS KONCERTAS
įvyks 1960 m. vasario 7 d., 4 val.
po pietų Webster Hall, New Yorke.

Gatvės vaizdas Britų Hondure.

saulėje, su tropiniais šalmais ir daina. Jie dainuoja, kaip ir mūsų Lietuvos kaimuose po darbo. Šilta pasidarė širdyje.

Prisidėjo naujų draugų prie mūsų ir jie pasiūlė mus palydėti. Pasiekę upę, pradėjo maudytis. Užkrėtė ir mane sena romantika — šiltas vakaro vanduo, migla, žiogų garsai ir vandens čiurlenimas. Nusimečiau drabužius ir pliumt į upę. Tikrai kad pradės šaukti nuo kranto.

ta. Pasirodė, toje vietoje būta požeminio upelio, kuris ir sudarė verpetą. Prisiečiau nesimaudyti daugiau, pirma vietinių nepasiklausęs.

Menonitų berniukai ryžosi mus ir toliau lydėti. Sunku su jais kalbėti, nes jie vartoja kažkokią tarpinę tarmę tarp vokiečių ir olandų kalbų, bet maišant anglišką su vokišku sakiniu buvo galima susišnekėti. Jie išpasakojo visokių juokingų dalykų. Jiems religija draudžia rūkyti, gerti ir šokti, tačiau jie prašė mūsų cigarečių, jas linksmai rūkė ir sakė, kad kartais, kai tėvai nežino, jie nueina ir pas indėnų mergaites pašokti. Jaunimas visur panašus.

Pasiekę vieškelį, tikėjomeis pagauti pravažiuojančią mašiną, kad parvežtų į El Cayo. Memonitai sakė, kad jie mums padės, nes daug pravažiuojančių soferių yra jų pažįstami. Deja, mašinų nesimatė, o sutemo, nors į akį durk. Toliau ant vieškelio pamatėme šviesas ir dainos garsus išgirdome. Nutarėme eiti tenai ir laukti mašinos. Žiūrėm, kad ten kažkokios sektos pamaldų esama — juoda publika, susėdus kieme prie karčiamos gieda, o kažkoks pusbaltis šventikas gaidas vedžioja ir poterius kalba. Mes gavome lemonado sau ir menonitams, tai gurkšnodami galėjome laukti mašinų ir stebėti, kas aplinkui dedasi. Vaikai laksto aplink, prašo pinigų. Šventikas gieda užkimdamas. Juodos porėlės nueina į tamsą, vėl grįžta, vėl jungiasi į giesmę. Romantiška.

Su guminiiais ratais ir asilais...

VIENYBĖ, 1959 m. gruodžio 25 d.

KALĖDŲ ŽVAIGŽDĖ

(Nukelta į 10 psl.)

želusį snukį įkisti) sėdėdamas ant mamos skraito, nusižiūrėjau palovį, kur margas kutinis dekis laikė uždengęs jį ligi pat žemės.

Visą popietę su Vinceliu žaidėme ir aš kas kartą vis mitriau palovį pasislėpdavau. Mums taip bežaidžiant, tik brinkt ir atsivėrė durys.

Įėjęs buvo senasai Jurkus. Jisai pagal mamą mums gadijosi dėdė ir mus dažnai atlanke davau. Dėdė Jurkus geras buvo mūsų pusei. Tai džiovinto siūrio smotą, tai laukinį pašaulusį obuolį, o kartais ir medaus kort, pakišdavo mums.

Dabar išgirdau pastatė jis ant suolo olekinę su pienu.

— Kur palindai Steponiuk? — paklausė dėdė. — Nebijok, ne šiandien tavo patroną žydai akmenim užmuše.

Is palovio tiesiai prie dėdės. Bučiuoju ranką. Kai nustojo jį kratyti juokas ir nusišluostė ašaras, išitraukė šniauciamos tabokos. Gerą žiupsnį užpylęs ant rykščio nago suvertė į nosį, ir taip nusišlaidėjo, kad net šventųjų paveikslai ant sienos sujudėjo. Pastumdamas seneliui tabokinę tarė:

— Vikrus, tu Steponiuk, nebesugautiau. O gera sviete vikriam.

Pasisodino ant kelių, leido glostyti savo dvišakumą barzdą ir čiupinėti kailinių varines sagas, ant kurių tupėjo po paukštį su dviem galvoms.

Dėdė su seneliu nuklydo į jaunystę, į bernavimo laikus, kai svietas daug geresnis buvęs ir saulė sviesiau svietusi. Dažnai minėjo "nepriklausomybę", "savivaldą", "raudonuosius". Paslaptinai linksniavo vardą "Plekavičius" ir kitus man niekad negirdėtus ir nesuprantamus žodžius. Ypač dėdė pagarbiai šnekėjo apie jenerolą tą ir aš negalėjau suprasti kas jis: geras miško kirtėjas, kuris galėjo per dieną keletą porinių vežimų juodalksnių prikirsti ar kaip tas, turįs lengvą ranką, arklių romikas Butkys Mataušas, galįs visą naktį be pertraukos arielką gorčiais gerti ir klano nepalikti.

Netrukus supratau, jog tai didelis vajuona ir smarkuolis, geidžiąs gerybės mūsų kraštui. Dėdė iš kažkur ištraukė, jog pereitą savaitę jojam tam Plekavičiui per Plinksių girią, raudonieji norėję jį iš pistaliety nudėti. Ne snopiams tai padaryti. Nuo išpūstos krūtinės visos kul-

kos atsokiosios visus šovėjus išguldžiusios. Taip jis tuos raudonuosius ištaškęs iš Sedos, Barstyčių — iš visur kur tik sirmą žirgą pasukęs.

Supratau, kad tas vyras ne pliaukoms skaldyti.

Ir senelis vėl prisiminė tai, ką aš jau buvau spėjęs užmiršti:

— Ką prieš jį toks Gailius su savo bandomis? Suskis. Gauda dabar kaip suni, manot, išsislapstys? Tai tau ir mokslas ir tėvo storonė.

— Teisingai tėvas jo sakė: "Mokslą žmogui gali duoti, bet proto — ne," — pridėjo dėdė seneliui.

Sutemo. Kažko bejieskodama mama emė barškinti degtukų dėžutę.

— Na ir užsiplepeta mūsų. Žodis po žodžio, o laikas nestovi. Palydėk, Jeronimai, — kreipėsi į senelį. — Ir tu, Steponiuk.

Man daug nereikėjo. Į klumpeles, skrandutė ant nugaros ir laukiu pas duris, kol senelis susiras savo zuikinę galvai.

Prieš paduodant dėdei, mama dar kartą priejuoste perbraukė skardinę, kad sausa būtų.

— Dėkui, dėduli, už pilną. Savo Zalmarge tik po pusiaugavio pradėsim traiskyti.

Paleidę dėduli ligi pravažiuto viekelio grįžome su seneliu atgal.

Kieme senelis staiga sustojo ir užvertė galvą į viršų.

— Steponiuk, matai? — parodė ranką į mėlyną dangų. — Regi, kas virš mūsų pirkelės dedasi?

Is karto nieko nesupratau. Milijonai žvaigždelių mirgėjo virš mūsų aukštai. Sidabru mirguliavo mirgėjo apačioj ir ant medžių. Mėnulio pilnatis keliavo per dangų, o jo švytuliai blizgėjo ledo žvakutėse prie pirkelės šiaudinio stogo, ant apšerkšnojusių durų, eglės spyglio, senelio akvės.

— Tai Kalėdų žvaigždė... Kalėdų žvaigždė, — kartojo senelis pasirėmęs ant savo šermukšninės knakės.

Viena žvaigždė virš mūsų iš tikrųjų buvo didesnė už kitas. Is jos lyg sidabrinės juostos tryško žemyn ir į šalį. Tikrai ji buvo virš mūsų pirkelės.

— Steponiuk, — senelis vėl tarė. — Tavo sviesesnės akelės, sakyk, man

Skaitytojai, kurių prenumerata baigėsi, ar greitai laiku baigsis, maloniai prašomi naudoti šį kuponą, siunčiant savo mokėstį.

(Kada jūsų prenumerata baigiasi — žiūrėkite greta savo vardo ir adreso laikraštyje.)

VIENYBĖ

192 Highland Blvd., Brooklyn 7, N.Y.

Siunčiu prenumeratą už Vienybę:

- Už tris metus \$15.00
 Už du metus \$12.00
 Už vienerius metus \$7.00

Vardas _____

Adresas _____

Miestas _____

Zona _____ Valst. _____

matos, žiomet jį sviesesnės. Rodos, niekada tokia nebuvo.

O naktis buvo tokia rami, tokia šventa. Tik kur ne kur šuo amtelėdavo, nuo šalčio tvora supyskėdavo.

— Kas ten su jum atsitiko? — motutė iš vidaus krumpiliu padaužė langą. — Į ledą sušalsite.

— Kas yra toji Kalėdų žvaigždė? — seneliui nedaviau ramybės.

— Kas ji? O, ilga istorija, vaikeli. Rytoj papasakosiu.

Mama tebesikrapštė apie krosnelę. Ir mes dar kaip reikiant nebuvom sumerkę akių. Išgirdom kažką lauke braižantis apie duris.

— Bene Gailius. — išsigando mama ir užpūtė žiburį.

Nors drebėdami su Vinceliu prisokom prie lango.

Žmogus kimėžavo prie durų. Su nesliava ant kupros. Daužė kojas į prielenkščio akmenį ir stengėsi nusimesti kromą.

Vėl suplustino duris.

Ir mama prikišo nosį prie stiklo. Žiūrėjus, nežiūrėjus, garsiai suriko:

— Va Jezau, Kazimieras! — ir movė laukan, palikdama adaras duris.

Nors ir vieni kaulai buvo likę iš mūsų tėtės ir šlitiniavo pirkelės užgėgės, bet ūsai tie patys. Spaudė dabar jis mus visus iš eilės prie savęs ir verke užaikosėdamas.

Senelis, marškinių rankove braukdamas akis, linksmai šnabždėjo:

— Sviesesnė žiomet Kalėdų žvaigždė... Sviesesnė...

Visame New Yorke nerassite gražesnių ir patogesnių salų kaip

GRAND PARADISE

Ką nerengtumėte — koncertą, šokius, vestuves ar prakalbas — salėse gali TILPTI NUO 25 IKI 2000 DALYVIŲ.
L. MOLIN — Reikalų Vedėjas

320 GRAND STREET
Brooklyn 11, N. Y.
Telefonas: EVERgreen 7-1123

SVIESA IR SANTARA maloniai kviečia Jus į

NAUJŪJŲ METŲ BANKETĄ

Festival

SALĖJE

40 EAST 26TH STREET
New Yorke

VAISĖS — ŠOKIAI — STAIGMENOS

PIRMOS KLASĖS ORKESTRAS
Kaina \$9.50
Studentams \$7.50

VAKARIENĖ — BUFETAS
Pradžią 9:30 v. v.
Stalai nuo 6 — 12 asmenų

Dėl stalų užsakymo ir informacijų nedelsdami skambinkite
D. AUDĖNAITEI — TA 7-9518

Pinigus siųsti
J. MALDUČIUI — tel. GL 6-3274
Adresas: 312 Palmetto Street
Brooklyn, N. Y.

Linksmų Kalėdų Švenčių ir Laimingų Naujųjų Metų visiems mūsų draugams, pažįstamiems bei klientams.

JUOZAS ANDRIUŠIS — HAVEN REALTY
86-09 Jamaica Avenue Woodhaven 21, N. Y.

BANGA TELEVISION

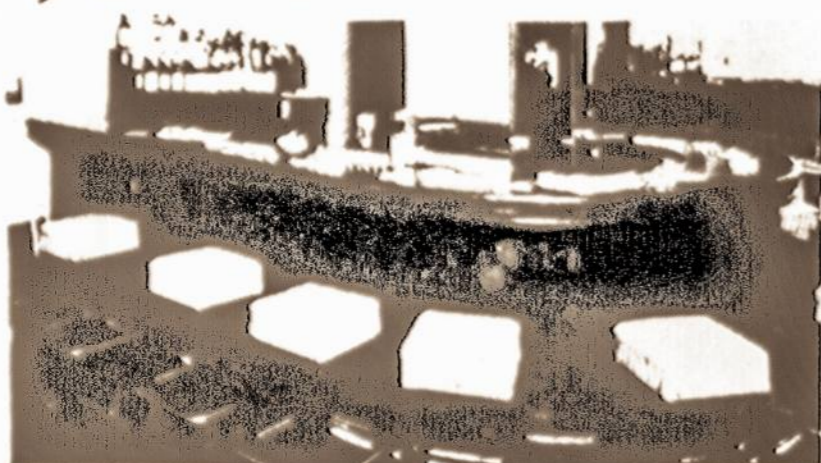
VYT ZELENIS, Savininkas

3423 FULTON STREET
BROOKLYN 8, N. Y.
Telefonas: APplegate 7-0349

Parduodama: televizija, radijas, Hi-Fi stereo fonografai, dulkių siurbiai, oro vėsintuvai. Didelės nuolaidos Admiral ir Motorola aparatams. 40 nuošimčių nuolaidos Blaupunkt vokiškiems Hi-Fi.

Taisoma televizija, stereo Hi-Fi bei radijas. Darbo valandos kasdien iki 7 val. vak. Penktadieniai iki 9 v. v.

Festival RESTORANAS IR BARAS

40 EAST 26th STREET
NEW YORK CITY
Telefonas: MU 3-2928

Gerai pietūs ir vakarienė — jaukus baras — salė susirinkimams — vestuvėms ir pobūviams

Gali tilpti 200 žmonių
Lietuviškiams suėjimams
NEMOKAMAI

VACYS STEPONIS, SAVININKAS

ARLINGTON RESTAURANT
Ona ir Jonas Valaičiai
Savininkai
385 ARLINGTON AVENUE
Brooklyn 8, N. Y.

JUOZAS GARŠVA

Joseph Garšva, Jr.
John A. Pauley

LAI DOTUVIU DIREKTORIAI

231 Bedford Avenue
Brooklyn 11, N. Y.

D. KLINGA

Taksų pildytojas ir vertėjas

337 UNION AVENUE
Brooklyn 11, N. Y.

BALLAS FUNERAL HOME

Albertas Baltrūnas
Laidotuvių Direktorius

660 GRAND STREET
Brooklyn 11, N. Y.

SV. KALĖDŲ IR NAUJŪJŲ METŲ proga sveikina sportininkus, narius, rėmėjus ir visus futbolo žiūrovus.

Lietuvių Sporto Klubu Valdyba

WINTER GARDEN TAVERN

Vytautas Beleckas
savininkas

1883 MADISON STREET
Brooklyn 27, N. Y.

JOSEPH GRABAU

Real Estate Broker

227 BEDFORD AVENUE
Brooklyn 11, N. Y.

Linksmų Kalėdų švenčių ir Laimingų Naujųjų Metų visiems mano draugams ir pažįstamiems

JURGIS KEZYS
133 Hendrix St., Brooklyn 7, N. Y.

ANTANAS VARNAS
Lietuvių Demokratų Klubas
PIRMININKAS
New York, N. Y.

AMELIA SINUŠIENE
ir sūnus **WALTER**
361 Highland Boulevard
Brooklyn 7, N. Y.

HYLAND
Wine & Liquor Store
256 JAMAICA AVENUE
Bet. Hendrix & Van Siclen
BROOKLYN 7, N. Y.
PHONE APlegate 7-9604

Linksmų Kalėdų švenčių
ir Laimingų Naujų 1960 Metų

ANTANAS VIKRIKAS
St. James, L. I., N. Y.

STEPHEN AROMISKIS
Laidotuvių Direktorius
423 Metropolitan Avenue
BROOKLYN 11, N. Y.

REPUBLIC
Wine and Liquor Store
Marijona ir Jurgis Jokubaičiai
322 UNION AVENUE
Brooklyn 11, N. Y.

Linksmų švenčių ir
Laimingų Naujų Metų linki
URŠULĖ BACEVIČIENĖ
Brooklyn, N. Y.

BALYS RADIO
& TELEVISION
Balys Brazdžionis
savininkas
2646 W. 71st STREET
Chicago 29, Ill.

KALĖDŲ ŠVENTĖS AMERIKOJE

Daugelis senų amerikiečių prisimena Kalėdas ir gailisi tų laikų, kai be skubėjimo, ramiai ir be didelių išlaidų jie galėdavo pasirošti šventei, patys pasiruoti šventei, patys pasigaminami žaislus, kepdami tradicinius pyragus ir pyragaičius.

Kolonijų laikais, tarp 1620 ir 1776 m., kai Amerika paskelbė savo nepriklausomybę, Kalėdos buvo švenčiamos įvairiais būdais. Varginose gyvenimo sąlygose tėvai piligrimai griežtai draudė Kalėdų iškilmes. Jie atvyko į šį kraštą kaip pabėgėliai nuo religinių persekiojimų Anglijoje ir buvo įsitikinę, kad jų puritoniskas tikėjimas, rūstus ir rimtas, negali toleruoti linksmos nuotaikos, kuri buvo jaučiama Kalėdų metu senojame tėvyneje. Ši tvarka išliko Naujoje Anglijoje iki devyniolikto šimtmečio pradžios.

Kitokia atmosfera vyravo pas olandus, įsikūrusius, kur dabar New Yorkas. Kalėdų išvakarės reiškė vaikams Sinterklaus apsilankymą, kuris jiems buvo žinomas, kaip plačiaširdis Sv. Nikolajus, vėliau virstęs Kalėdų Seniu. Jis jų klumpes pripildydavo dovanomis ir saldainiais. O suaugusiems Kalėdos reiškė apeigas bažnyčiose, maldas, svečiavimą, draugų bei giminių susitikimo šventę, kuri jiems primindavo Olandijoje paliktus namus.

Visur paliai Atlanto pakraštį Kalėdų šventės rodė tautinę ir religinę kolonistų kilmę: Švedų New Jersey valstybėje, Kvakerių (Quakers) Pensilvanijoje, Romos katalikų Marylande, britų episkopų Virginijoje. Kai kuriuose pietinėse valstybėse Kalėdos buvo švenčiamos net su raketomis. Tas paprotys buvo prancūzų Louisianoje ir italų bei ispanų Floridoje. Virginijoje Kalėdos buvo švenčiamos dvylika dienų. Bekepent mėsa,

paukščius ir pyragus, berenkanč medžio šakas ir bepaunant didįjį Yule medžio rastą atvirai širdžiai, šventės prasidėdavo. Kalėdų išvakarėse. Tada draugų ir giminių buvo valgomos gausios vakarienės, ir daugelis iš jų praleisdavo ištisas dienas kelionėse raiti bei važiuoti, kol pasiekdavo savuosius.

Vėliau Kalėdų papročiai buvo praturtinti naujų emigrantų iš Senojo Pasaulio. 1741 m. vokiečių kolonija, apsigyvenusi rytų Pensilvanijoje, įkūrė Kalėdų išvakarėse Bethlehem miestą Kristaus gimimo vietos prisiminti. Jie šventę jo gimimą prakartėlė, rekonstruktavę senų laikų sceną, aprašytą Naujajame Testamente. Tokiu būdu ir į kitas kolonijas pasklido prakartėlių paprotys, kuris šitrukų buvo pradėtas Italijoje.

Kalėdų eglė, kuri simbolizuoja amžiną ugnį, šiame krašte prigijo tik praėjusio šimtmečio viduryje. Ji taip pat buvo vokiečių emigrantų dovana. XX amžiaus pradžioje paprotys išstatyti Kalėdų eglę viešose vietose pradėjo plisti. Airiai emigrantai, pradėję keliauti didesniais būriais į Ameriką XIX šimtmečiu, atsivežė paprotį pastatyti degančią žvakę prie lango netoli Kalėdų eglutės. Jie tokias žvakes vartodavo apšviesti kelią kunigui, belankančiam šeimas Kalėdų išvakarėse.

Giesmių giedojimas buvo atnaujintas (tai buvo senas anglų paprotys), prasidėjus XX šimtmečiui, Bostone, kur anksčiau Kalėdų iškilmes buvo įstatymais draudžiama. Kalėdų giesmės iš Europos (kai kurios jų yra šimtmečių senumo) atkeliavo su ateiviais iš Austrijos "Tyll Naktis," iš Anglijos "God Rest You Merry, Gentlemen...", iš Prancūzijos

"Cantique de Noel" ("O Holy Night" ir ir kaip Europos dovana Naujajam Pasauliui atsirado "Adeste Fidelis" ("O Come, All Ye Faithful"). Ši giesmė buvo išversta į daugiau kaip simtą kalbų ir tarmių. Kitos giesmės yra vengrų, lietuvių, ukrainiečių, skandinavų. Ir jos faktiniai yra giedamos beveik visomis kalbomis žmonių, kurie sudaro Ameriką.

Baltų studentų klubo (CCNY) pobūvis įvyko gruodžio 18 d. Brooklyno Atletų patalpose. Šiam klubui priklauso lietuviai, latviai ir estai studentai.

AR NEPERMOKATE

už savo automobilio apdraudą?

Virš 21,000 automobilių savininkų moka daugiau, negu reikalinga.

Jei tik jūsų vairavimo rekordas yra geras, jūs esate kvalifikuotas: dideliu apdraudos sutaupymui, geresnei savo apsaugai ir greitesniam patarnavimui reikalaujant nuostolių atlyginimo. Kreipkitės:

Albert F. Peters

(PETRAUSKAS)

APDRAUDOS SPECIALISTAS
84-14 JAMAICA AVENUE
WOODHAVEN 21, N. Y.

Telefonas: Virginia 3-1477

Namų adresas:

106-53 95th St., Ozone Park 17, N. Y.

FIRE - AUTO - LIABILITY - LIFE

ROBERT F. NARK
APDRAUDOS SPECIALISTAS

26 Court Street, Brooklyn 1, N. Y.

Telefonas: MAin 4-6400

700 Caroline Avenue

N. Valley Stream, N. Y.

Tel. VALley Stream 5-0783

- BULGLARY - COMPENSATION -
HEALTH - ACC. HOUSEHOLD

Park Florist

MATTHEW MAŽEIKA
SAVININKAS

Geles pristatomos i bet kurias pasaulio vietas.

80-15 JAMAICA AVENUE

WOODHAVEN 21, N. Y.

Telefonas: Virginia 9-3112

Three Joe's Service Station, Inc.

Trys Juozai - visi trys lietuviai - rūpestingai, sąžiningai ir pigiai patarnaus jums, jei tik jūsų automobilui reikalingas bet koks didelis ar mažas pataisymas.

COMPLETE AUTOMOTIVE REPAIRS

85-42 WOODHAVEN BOULEVARD

WOODHAVEN, N. Y.

(86th Ave. kampas, prie Jamaica Ave.)

Telefonas: Virginia 6-9683

Dorton's

MFG'S OUTLET STORES, INC.

Mūsų krautuvėje gausite viską kas reikalinga artimiesiems Tėvynėje: vilnones, silkines ir kitokios medžiagos zemesnėmis kainomis, negu kitur. Be to, medžiagos namu papuosimui: fiberglass ir kt.

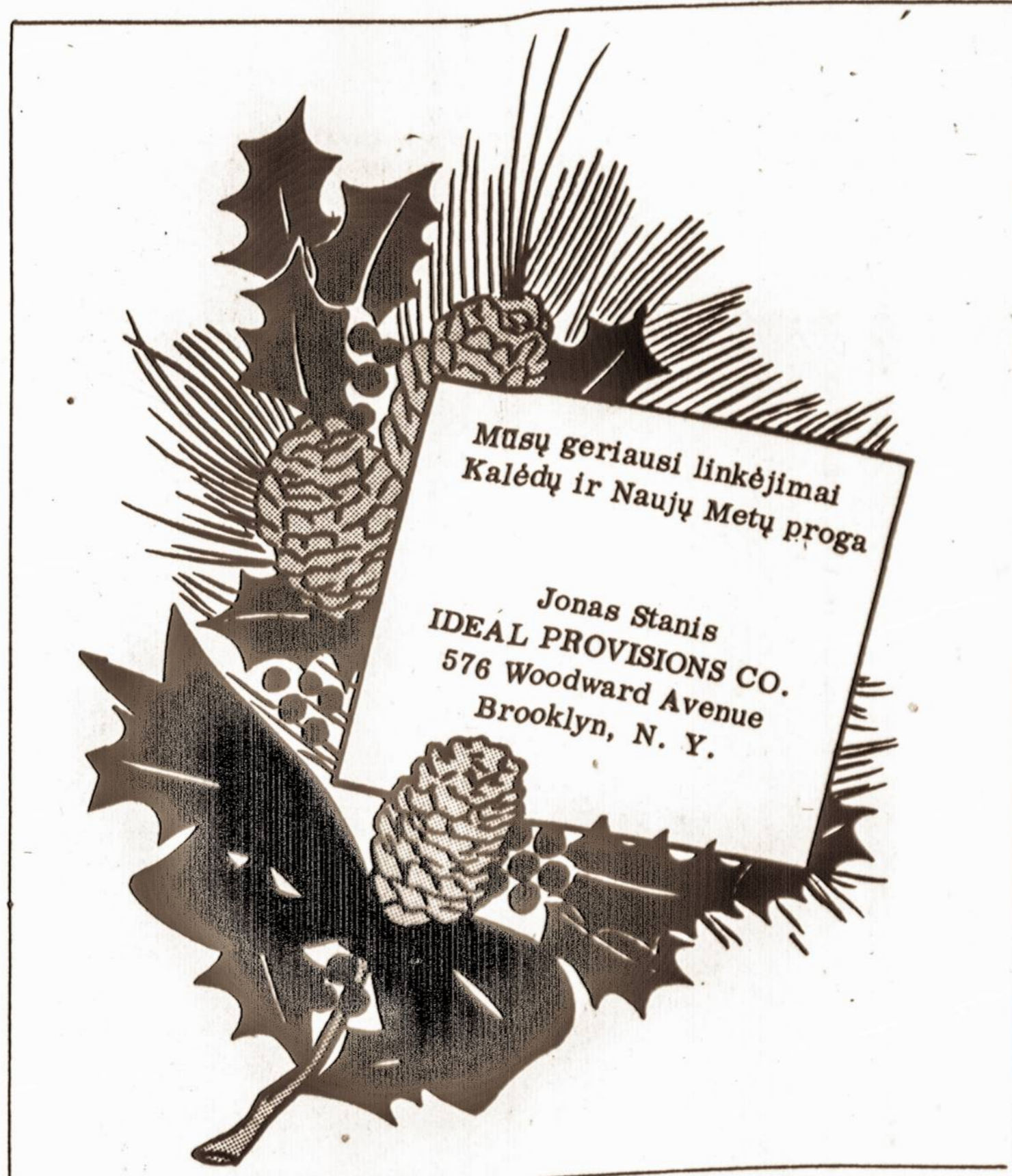
148-09 JAMAICA AVENUE

JAMAICA 35, N. Y.

(Išlipi Sutphin Blvd. stotyje)

Tel. AXtel 7-6082

Vienybės skaitytojai perkantieji medžiagas siuntiniams į Lietuvą GAUNA 10% NUOLAIDĄ.

UNIVERSAL SAVINGS

DABAR MOKA
UŽ APDRAUSTUS
SHARE ACCOUNTS

4 1/4%

DIVIDENDO

ŠĖRŲ SASKAITOS
INVESTMENTUS

Uželkite šiandien arba telefonuokite tuojau, kad galėtumėte gauti didesnę nuosimtį už savo santaupas.

UNIVERSAL SAVINGS & Loan Association

1800 SOUTH HALSTED STREET

CHICAGO, ILLINOIS

TELEFONAS: HAYMARKET 1-2028

VISOS TAUPYTOJŲ SASKAITOS APDRAUSTOS IKI \$10,000.00

Mažieji Šestadieninės Maironio mokyklos auklėtiniai buvusioje Tarptautinėje New Yorko moterų parodoje. Kairėje (tautiniame kostume) P. Leveckienė, viena iš motinų. Mažieji dalyvauja ir Kalėdų Eglutės vakare, gruodžio 27 d. 4 v. p. p. Apreiškimo parapijos salėje. Bus įdomi programa, kurią ir suaugusiems verta pamatyti.

Paryžiaus šešėlyje

(Atkelta iš 1 pusl.)

rą, nenaudojant atominų ginklų. Tik atsiminkime Korėjos karą, kur prezidentas Trumanas uždraudė gen. Mac-Arthurui vesti neribotą karą, nepaisant to fakto, kad tais laikais Amerika, gali sakyti, beveik turėjo atominų ginklų monopoliją. Jei tada nesiryžta visuotinam karui, negalima tikėtis tokio ryžto dabar. Už tat amerikiečiams ypač rūpi Europoje turėti tokį karišką skydą, kuris galėtų atmušti sovietams bent kokį norą pradėti vadinamas ribotas karines avantiūras.

Finansiniais sumetimais amerikiečiai taip pat pageidauja, kad tame skyde vis daugiau ir daugiau dalyvautų patys europiečiai, paliekant tik bendrą vadovybę. Tam norui daugiausia de Gaulle ir priešinasi. Jei mes turime patys gintis, tai mes patys ir spręsimė kaip ir ką daryti, aiškina jis. Jis tikisi, kad anksčiau ar vėliau Alžerijos sukilimas baigsis ir tada Paryžius pasidarys Europos centru, apie kurį suksis Vakarų Vokietija ir

mažesnės Europos valstybės. Europos reikšmė ir galia, protingai laviruojant tarp Amerikos ir Rusijos galinti tik augti.

Praktiškai Prancūzijos kariuomenė vis dar tūno Alžerijoje, tas karas silpnina Prancūziją ūkiniai, ir vienintelis de Gaulle sąjungininkas K. Adenaueris nelabai nori pripažinti Prancūzijos hegemoniją Europoje. ... Ir dėl viso to de Gaulle buvo priverstas dar vieną kartą Paryžiuje kiek nusileisti, sudarant bent iš išorės vieningą Vakarų frontą derybom su sovietais. Bet dar prieš pradėdamas tas derybas N. Chrusčiovas kovo mėn. viešė Prancūzijoje ir nėra abejonės, kad jis bandys padėti dinamito į to fronto vargais negalais iš išorės aplipdytus plyšius. O progos jis turės ne tik ateinančioje viršūnių konferencijoje, kurią Vakarai siūlo šaukti Paryžiuje po balandžio 27 dienos, bet ir visoje eilėje kitų konferencijų, nes pirmojoje nioko konkreta dar nesitikima pasiekti.

MAIRONIO ŠEŠTADIENINĖ MOKYKLA BROOKLYNE

Apreiškimo Parapijos Salėje

š. m. GRUODŽIO 27 d. 4 val. p. p. ruošia

KALĖDŲ EGLUTĖS VAKARĄ

PROGRAMOJE:

Gyvasis paveikslas.

B. Buivydaitės "Stebuklingoji Radasta".

3-jų veiksmų pasaka. Vaidina mokiniai.

Kalėdų senelis - su dovanėlėmis.

Jaunųjų mokinių pasirodymas.

Loterija, bufetas, žaidimai ir šokiai.

Didžiojo New Yorko lietuvius, didelius ir mažus, kviečiame atsilankyti ir jaukiai praleisti vakarą, lietuviškoje nuotaikoje, drauge su mūsų jaunimu.

ĮEINANT AUKOJAMA VIENAS DOLERIS

PRANAS NAUJOKAITIS ŽMOGUS

Cia nieko nėra amžino...
Kas gimsta, žydi - sutrunija...
Tik pelenai tai amžini...
Ir nešamės mes juos:
Ir gimdami, žydėdami ir mirdami...
Tik pelenuos mes esam amžini...
Ir ugnimi, kur degam vis,
Kur žiedu skleidžiamės,
Kur švintame, kur kylame,
Kur leidžiamės į juodą žemę
Ir virstam pelenais,
Kad vėl išdygtume, žaliuotume
Ir skleistumeis žiedais.

(Iš naujai išėjusios lyrinės
poemos "Šviesos Mergaitė".
Atleities leidinys.)

Jonas Bačanskas, Liet. Stud. 5-gos
New Yorko skyriaus pirm., išsiuntinėjo
įvairioms New Yorko kolegijoms laiškus,
kuriuose sakoma, kad New Yorko lietu-
viai studentai galėtų patiekti ciklą pa-
skaitų įvairiais Lietuvų liečiančiais kla-
simais. Tokios paskaitos įvairiuose kole-
gijų studentų klubuose daug prisidėtų prie
Lietuvos reikalo nušvietimo amerikiečių
akademinei visuomenei.

Philadelphia, Pa.

Lietuvio pareiga dalyvauti gruodžio
27 d. 4 v. p. p. Šestadieninės mokyklos
Iv. Kazimiero parapijos salėje ruošiamame
jaunučių pasilinksminime. Bus suvai-
dinta "Šventoji naktis" - giesmių, dai-
nyų ir tautinių šokių pynė.

Otto Herzog, Algirdo ir Hertos Jo-
nių-Januškevičių svainis, mirė gruodžio
18 d. Riverside, N. J. Veliomis buvo žy-
mus pramonininkas.

Linksmų Kalėdų ir
Laimingų Naujų Metų
visiems vienybiečiams!

M. MIŠKINIS

Linksmų Kalėdų Švenčių
ir Laimingų Naujų Metų

JONAS DAUGIRDAS
337 Union Avenue
Brooklyn 11, N. Y.

Malonių Kalėdų Švenčių ir Laimingų Naujų Metų
mano klientams, draugams ir pažįstamiems!

Frank Bručas
WHITE HORSE TAVERN
86-16 Jamaica Avenue
Woodhaven 21, N. Y.

VIENYBĖS KONCERTAS

Sekmadienį, 1960 m. vasario 7 d., 4 val. p. p.

ALGIRDAS BRAZIS, baritonas

WEBSTER HALL,
New Yorke

DALYVAUJA

operos solistai

Solomėja

Valiukienė,

Dana Stankaitytė,

Algirdas Brazis

aktoriai

Vytautas Valiukas

Vitalis Žukauskas

balerina

Svetlana

Vasiliauskaitė

Šokiams gros
JOE THOMAS
ir jo orkestras.

SALOMĖJA VALIUKIENĖ, mezo sopranas

SVETLANA VASILIAUSKAITĖ, balerina

J. Tyšliavos, Jr. nuotrauka

MIELAM DĖDEI VINCUI JANKAUSKUI
dėl jo brolio Liudviko mirties Lietuvoje,
reiškia užuojautą
VANDA IR GEDIMINAS BALUKAI

VEIKLI IR VIENINGA KOLONIJA

LINDEN, N. J. — Vietos lietuvių organizacijos pagaliau energingai griebėsi darbo. Neseniai Bendruomenės šestadieninės lituanistinės mokyklos tėvų komitetas, mokyklos išlaikymo reikalams suruošė vakarą su menine programa, užkandžiais ir sokiais. Atsilankė apie 150 asmenų. Vakaras davė gryno pelno 238 dolerius. Programą labai sumaniai pravedė S. Meilus.

Nepasiduodama Bendruomenės Valdyba gruodžio 6 d., susaukė visuotini narių susirinkimą ir nutarė ateinančių metų vasa-

rio mėnesio pabaigoje suruošti Užgavenių blynų vakarą su menine programa, sokiais užkandžiais ir gėrimais. Pelnas bus skiriamas šestadieninės mokyklos, bibliotekos ir kitiems bendruomenės kultūriniais reikalams. Gi balandžio pradžioje nutarta iškilmingai paminėti dešimties metų šestadieninės lituanistinės mokyklos sukaktį. Meninė programa, be žinomų menininku, išpildys buvę ir dabartiniai mokyklos mokiniai. Mokykla buvo įsteigta 1950 m. vasario 20 d. iniciatorių grupės A. Petručio, K. Degučio, V. Turso ir kitų.

BALF valdyba, gruodžio 13 d. pasikvietusi iš New Yorko BALF reikalų vedėją kun. Jankų ir žinomą žurnalistę S. Narkeliūnaitę, suruošė filmų vakarą. Filmus iš tremtinių gyvenimo Europoje demonstravo ir vaizdžius paaiškinimus darė pati S. Narkeliūnaitė. Kun. Jankus savo turiningoj kalboje nupiešė vargingą tremtinių padėtį užjūryje ir prašė toliau remti BALFą aukomis, nes finansine padėtis tebėra blogam stovyje. J. Zubavičius dar parodė filmus iš Lindeno kolonijos gyvenimo. Visi skirstėsi patenkinti ir pagėidavo, kad ateityje dažniau būtų suruošta panašių vakarų. Pelno iš filmų vakaro gauta 45 dol. Užbaigus vakarą, žinomas visuomenininkas J. Liudvinaitis pakvietė į savo rezidenciją kun. Jankų, S. Narkeliūnaitę, BALF valdybą ir kitus visuomenininkus

ALTO SKYRIAUS VEIKLA

ALT Lindeno skyrius, vadovaujamas jo steigėjo J. Liudvinaičio, ruošia labai iškilmingą Vasario 16 minėjimą. Minėjimui pasiruošti kviečiamas visų Lindeno lietuviškų organizacijų atstovų pasitarimas ateinančių metų sausio 10 d. 3 val. p. p. Lithuanian Liberty Park salėje.

Džiugu konstatuoti, kad Lindenas gali but pavyzdžiu kitoms lietuviškoms kolonijoms, nes čia, nežūrint srovinių bei tikybinių ištikimybės skirtumo, visi dirba lietuviybės darbą vieningai. Lindene veikiančios lietuvių organizacijos, ALT, BALF, Vyčiai, SLA, Amerikos Lietuvių Rymo Katalikių Moterų Sąjunga, Bendruomenė, viena kitai padeda.

V. T.

GENERAL PARCEL & TRAVEL CO. INC.

135 West 14th Street

New Yorke

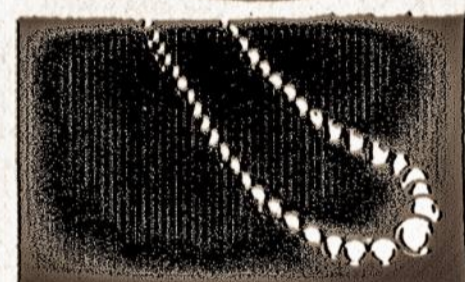
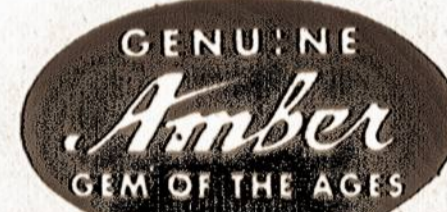
TELEFONAS CH 3-2583

SVEIKINA VISUS SAVO DRAUGUS IR KLIJENTUS IR LINKI

Linksmu Kalėdu švenčiu ir
Laimingų Naujų Metų

Mes esame dėkingi už jūsų pasitikėjimą ir užsakymus

GINTARAS KALEDOMS

GINTARAS LIETUVOS AUKSAS

Ivairiausios gintarinės dovanos vyrams ir moterims prieinamiausiomis kainomis.

Užsakoma per paštą.

AMBER GUILD LTD.

80-19 31st Avenue

Jackson Heights, N. Y.

Tel. HA 9-5855

Pasiekama: auto iki 31 Ave. Northern Blvd. IND subway iki Roosevelt Av. IRT iki 74 St. Port Bus iki 31 Avenue.

LIETUVIAI ADVOKATAI

S. Bredis, Jr.

37 Sheridan Avenue
BROOKLYN 8, N. Y.
Telefonas: APplegate 7-7083

C. A. Voket

(Vokietaitis)
41-40 74th Street
JACKSON HEIGHTS, N. Y.
Telefonas: NEWton 9-6620

Skanaus!

Kasdien
JOSŲ NAMUOSE

gali būti šventiškos valšės, jei patleksite IMPORTUOTO LENKIŠKO KUMPIO, įvairiai pagaminto . . .

● Garsus visur pasaulyje KUMPIŠ iš LENKIJOS telkia didžiausio pasitenkinimo, nes jis be kaulų, neriebus ir be drėbučių, nieko nereikia išmesti, ypač liesas, minkštas, švelnus, sultingas, jau paruoštas valgytiui — iš viso KUMPIŠ iš LENKIJOS nepalyginamo skonio ir labai EKONOMIŠKAS.

● IMPORTUOTAS iš LENKIJOS KUMPIŠ šiuo metu gaunamas mažomis, šeimai tinkančiomis; trijų — keturių — ir penkių svarų dėžutėmis.

● Apsipirkdami nepamirškite apsirūpinti IMPORTUOTU iš LENKIJOS KUMPIU taip, kad visada turėtumėte namie pakankamą šio SKANESTO kiekį iš SENOJO PASAULIO!

● Visada reikalaukite kumpių iš Lenkijos

TIKRIEJI mėsos gaminiai iš Lenkijos turi etiketę
ATLANTA — KRAKUS — TALA — DOM
su parašu "PRODUCT OF POLAND".

Tiesiog iš Lenkijos IMPORTUOTOS skaniausios sriubos

FIRMOS "CRACOVIA"

* GRYBINE * RUKŠTINIŲ
* BARSČIŲ * ZIRNINĖ

* DARŽOVINĖ

Reikalaukite importuotų sriubų iš Lenkijos pas savo krautuvninkus. Per vietinį distributorių rašykite:

ORSUM CO., Inc., NEW YORK 7, N. Y.

KLAUSKITE PATYS SAVES

Į žemiau pateiktus klausimus jums atsakys firma, kuriai rūpi geras patarnavimas prieš jums siunčiant

DOVANŲ PAKETUS Į U.S.S.R.

1. Ar firma yra patikima?
2. Ar yra tai įrodžiusi?
3. Ar ji rūpestingai supakuoja, išsiunčia ir paruošia visus reikiamus dokumentus?
4. Ar ji naudoja geriausias įpakavimui dėzes?
5. Ar ištikro ši firma dirba daugiau, kaip 25 metus?
6. Ar ji yra oficialiai patvirtinta?

Atsakymas bus TAIP i visus aukščiau pateiktus klausimus, jeigu jūs savo dovanų paketus siųsite per bet kurį iš skyrių:

GLOBE PARCEL SERVICE, Inc.

716 Walnut St.
PHILADELPHIA 6, PA.
WALnut 5-3455

1991 Broadway
NEW YORK 23, N. Y.
LYceum 5-0900

263 Market St.
NEWARK 2, N. J.
MARket 3-1968

4102 Archer Ave.
CHICAGO 32, ILL.
FRontier 6-6399

6446 Michigan Ave.
DETROIT 10, MICH.
TASHmoo 5-7560

390 W. Broadway
S. BOSTON 27, MASS
ANDrew 8-8764

1313 Addison Rd.
Superior Ave. & 71 St.
CLEVELAND 3, OHIO
UTah 1-0807

683 Hudson Ave.
ROCHESTER 21, N. Y.
BAker 5-5923

346 Third Ave.
PITTSBURG 22, PA.
GRant 1-3712

SIŪSKITE JUSŲ PAKETUS TUOJAU MUMS
MES JUOS IŠSIŪSIME GREIČIAU

LIETUVIŲ PILIEŲ KLUBAS

BARAS IR RESTORANAS

Lietuviškos gamybos pietūs, vakarienės ir užkandžiai

GERIAUSI GERIMAI PIGIAUSIOMIS KAINOMIS

Salės šokiams, vestuvėms ir kitokioms pramogoms prieinamomis kainomis. Lietuviškų organizacijų susirinkimų patalpos nemokamai.

SPAUDOS KIOSKAS

Visais reikalais kreipiamas į klubo reikalų vedėją KOSTĄ VAITAITI. Tel. EV 4-9672
280 UNION AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.

Winter Garden Tavern Inc.

1883 MADISON STREET

BROOKLYN 27, N. Y.

(Ridgewood)

Telefonas: EVergreen 2-6440

VYTAUTAS BELECKAS
Savininkas

Salė vestuvėms ir kitokioms pramogoms. Geriausias lietuviškas maistas prieinamomis kainomis.
POLAIDOTUVINIAI PIETŪS

Didžiausia paminklų gamybos įmonė Chicagoje

SAINT CASIMIR MONUMENT CO.

HAROLD E. NELSON
Prezidentas

3914 WEST 111th STREET
CHICAGO, ILLINOIS
(Prie Šv. Kazimiero kapų)

Telefonas: BEdarcrest 3-6335
KALBA LIETUVIŠKAI

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

- PHILADELPHIA, PA. -

JUOZAS KAVALIAUSKAS

LICENSED PENNA AND NEW JERSEY

1601 S. SECOND STREET PHILADELPHIA, PA.

Telefonas: DEwey 4-5136

CHARLES J. ROMAN

(RAMANAUSKAS)

1113 MT. VERNON STREET PHILADELPHIA, PA.

Telefonas: POplar 5-4110

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

JUOZAS GARŠVA

231 BEDFORD AVENUE
KOPLYČIA LAIDOTUVĖMS

BROOKLYN 11, N. Y.
Tel. EVergreen 8-9770

STEPHEN AROMISKIS

(ARMAKAUSKAS)

423 METROPOLITAN AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
KOPLYČIA LAIDOTUVĖMS

Tel. EVergreen 7-4335

M. P. BALLAS FUNERAL HOME

MATHEW P. BALLAS
Direktorius

ALB. BALTRUNAS-BALTON
Reikalų Vedėjas

660 GRAND STREET
NOTARY PUBLIC

BROOKLYN, N. Y.
Tel. STagg 2-5043

ROGERS FUNERAL HOME

P. RADZEVIČIUS, Direktorius

410 METROPOLITAN AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
Tel. STagg 2-4409

FORGIONE FUNERAL HOME

ANTHONY FORGIONE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS

9 STAGG STREET

BROOKLYN 6, N. Y.

Vėsinamos Kopyčios

Tel. EV 8-8331 ir EV 7-3293

VISI ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA
AUTOMOBILIUS ĮVAIRIEMS REIKALAMS

P. Tautvaišas - šachmatų meisteris

Prieš 10 metų į JAV atvykęs šachmatininkas Povilas Tautvaišas jau seštu kart tapo Illinois šachmatų meisteriu. Paskutinį kartą šį titulą jis užsitikrino gruodžio 4, 5, 6. Chicagoje įvykusiose pirmenybėse, kuriose jis nepralaimėjo nė vienos partijos. Čia, dalyvaujant 64 šachmatininkams, Tautvaišas laimėjo 5 partijas ir 1 sužaidė lygiomis (prieš lietuvių V. Palčiauską) ir taip atsistojo I vietoje. Po jo liko ir II, III ir IV vietas dalinasi tokie žymūs žaidėjai: C. Henin, C. Hillinger ir Leopoldi.

Šio laimėjimo proga pažvelkime į mūsų meisterio praeitį. Jis pats su malonumu pasakoja, jog šachmatais pradėjo žaisti būdamas 13 metų amžiaus. Tai gi jam šiemet sukanka 30 metų aktyvaus žaidimo, nes jam dabar yra 43 m. amžiaus. Pirmąsias žaidimo pamokas gavo iš motinos, kuri buvusi gana gera žaidėja. Pirmąjį didesnįjį laimėjimą pasiekė būdamas 18 m. amžiaus - laimėjo Kauno universiteto pirmenybes.

Vėliau jam teko Lietuvą atstovauti dviejose šachmatų olimpiadose: Miunchene ir Buenos Aires. Gyvendamas Vokietijoje, Tautvaišas dalyvavo visoje eilėje didelių turnyrų, iš kurių ne viename gražiai pasirodė. Iš 4 partijų sužaidusių su dabartiniu Vokietijos didmeisteriu Unzickeriu jis pralaimėjo tik vieną, o kitas baigė lygiomis. Žaisdamas su didmeisteriu Bogolubovu, jis 2 pralaimėjo ir dvi

sužaidė lygiomis. Prieš išvažiuodamas Amerikon, 1949 m. jis dalyvavo dideliame tarptautiniame turnyre Oldenburge ir jį laimėjo.

Atvykęs į Ameriką, vienus metus praleido Bostone, kur laimėjo miesto šachmatų pirmenybes. Tada atvykęs į Chicago, tuojau tapo Chicago ir Illinois meisteriu ir šiuos laimėjimus ne kartą yra pakartojęs. Tarp 1955 ir 1957 metų jis tris kartus iš eilės laimėjo didelius Trans - Mississippi turnyrus.

Tautvaišas yra dalyvavęs ir lietuvių rengtose pirmenybėse ir atstovavęs lietuvių klubus. Šiuo metu jis priklauso Chicago LSK Neris šachmatų komandai. Jis yra davęs nemažą simulantų amerikiečiams, kurie augstai įvertina mūsų žaidimą. Jis šių metų lapkričio mėnesio pradžioje buvo pakviestas į Bostoną, kur davė simulantą to miesto šachmatininkams.

Tautvaišas skundžiasi, jog jis negali patenkinti daugelio kvietėjų, nes dirba vakarais ir dėl to turėtų pasitraukti nuo darbo. Taip pat dėl darbo ir lėšų stokos jis negali dalyvauti tokiu vyktančiose pirmenybėse.

Tautvaišas turi žmoną Moniką ir du sūnus Povilą - 14 m. ir Arūną 11 m. Su jais dažnokai jis jau žaidžia šachmatais ir juos lavina šiame karališkame žaidime. Jaunasis Povilas, 1957 m. būdamas vienoje vasaros stovykloje, jau laimėjo jos stovyklautojų šachmatų turnyrą.

EDV. SULAITIS

Sportas

Po ilgesnės pertraukos gruodžio 20 d. futbolo aikštėje vėl pasirodė mūsų pirmosios ir rezervinės komandų vienuolikės. Žaidamos su stipria ir pirmąją komanda Greek Americans S. C. futbolo komanda, mūsų pirmoji komanda pralose 5:1 (3:0) ir rezervinė - 7:1.

Pirmosios komandos sudėtis: Naruševičius, Mileris, Vaitkevičius, B. Nemickas, O. Stannaitis, McGee, E. Remėza, Murphy, Klivečka, Hardy, Butrimas, Didžbalis ir R. Remėza. Jaunių komandą sudarė: K. Nemickas, Beleckis, J. Nemickas, Bileris, Margaitis, Endriukaitis, Mrozinskas, Ramančionis, R. Trumpa, Šetikas, G. Klivečka. Žaidė prieš Kalping S. C. jaunių. Rungtynės baigėsi lygiomis 2:2. Mūsų naudai įvarčius įmūšė Ramančionis ir Mrozinskas.

Ši sekmadienį, gruodžio 27, mūsų pirmoji ir rezervinė komandos žaidžia prieš Kalping S. C. komandas. Rungtynių pradžia 12 v. 45 m., ir 2 v. 15 m. mūsų aikštėje, New Farmers Oval, Middle Village, prie Metropolitan požeminio stoties. Ten pat II v. 30 m. žaidžia ir mūsų jaunių komanda. A. K.

SIUNTINIAI SIUNČIAMI Į SOVIETŲ RUSIJĄ

UKRAINĄ, LIETUVĄ, BALTGUDIJĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ IR KITAS RESPUBLIKAS

Pasinaudok patikimu kruopščiu ir greitu mūsų firmos patarnavimu.

GENERAL PARCEL & TRAVEL CO., Inc.

135 WEST 14th STREET
NEW YORK 11, N. Y.

Atdara kasdien nuo 9 - 6;
Sekmadieniais nuo 9 - 4.

Licensed by USSR
Tel. CHelsea 3-2583

141 Second Avenue
NEW YORK CITY
Tel. GRamercy 5-7430

39 Raymond Plaza W.
NEWARK, N. J.
Tel. MARKET 2-2877

132 Franklin Ave.
HARTFORD, CONN.
Tel. CHapel 6-4724

900 Literary Rd.
CLEVELAND 13, OHIO
Tel. TOWER 1-1461

332 Fillmore Ave.
BUFFALO 6, N. Y.
Tel. MOhawk 2674

308 W. Fourth Street
BOSTON 27, MASS.
Tel. Andrew 8-5040

11339 Jos Campau
DETROIT 12, MICH.
Tel. TOWNsend 9-3980

632 W. Girard Ave.
PHILADELPHIA, 23, PA.
Tel. WALnut 5-8878

Mūsų didžiulė ir patikima firma yra patarnavusi tūkstančiams klientų, visus geriausiai patenkindama. Mūsų firma 100% garantuoja siuntinių pristatymą. Kiekvienas siuntinys išsiunčiama laike 48 valandų ir adresatą pasiekia per 6 - 7 savaites (oro paštu laike 7 - 12 dienų). Mūsų raštinėse yra didelis pasirinkimas patikimų rūšių produktų. Prašykite mūsų nemokamo katalogo su visomis informacijomis apie muitą ir persiuntimą.

Cypress Bedding & Mattress Co.

3427 FULTON STREET BROOKLYN 8, N. Y.

Trys aukštai didžiausiam baldų ir lovų pasirinkimui.

Vertingos dovanos naujiesiems klientams.

Telefonas APPLegate 7-8802

GERIAUSIAS

INSURANCE ir REAL ESTATE

PATARNAVIMAS PAS

JOHN ORMAN AGENCY

110-04 Jamaica Ave.,

Richmond Hill, N. Y.

Telefonas: VIRGINIA 6-1800

VIENYBĖ

Izdorius Vosyliūnas, įžymus smuikininkas, dalyvaus New Yorko Skautams Rėmti Komiteto ruošiamo koncerto programoje. Koncertas įvyksta 1960 m. sausio 23 d. (šeštadienį) Apreiški mo parapijos salėje, Brooklyne.

S. Lozoraitis, Lietuvos Diplomatijos šefas, linkėdamas Lietuviams malonių Kalėdų ir laimingų naujų metų, praneša, kad vietoj atskirų sveikinimų, pasiuntė auką Vasario 18 gimnazijai.

A. S. Trečiokas nusipirko naują rezidenciją, 185 Sterling Dr. E. Orange, N. J. Savo rezidenciją Newark Trečiokai pardavė, išgyvenę ten apie 37 metus.

R. Stakauskas iš Chicagos prašo atkreipti dėmesį, kad Akademinių Minčių skyriuje, rašant apie studentų suvažiavimą, jis vadinamas ateitininku. Iš tikrųjų, Stakauskas yra Korp. Neo-Lithuania narys.

Edv. Raudonaitis, Brooklyno vienybiečių, Bernardo ir Bronės Raudonaičių sūnus, Amerikos laivyno, USS Plymouth Rock, vyresnysis elektros mechanikas šiuo metu plaukioja Karibų vandenyse. Jūrininko tėvai gimę Brooklyne, bet užaugę Lietuvoje.

Charles D. Behrens, Kings County Savings Banko prezidentas, praneša, kad Murray E. Greenberg paskirtas to banko išdalininko padėjėju. Greenberg yra šio banko tarnautojas nuo 1929 m. Ateinančiais metais Kings County Savings Bankas minį savo 100 metų sukaktį.

Dr. T. Savickas, vietoj Kalėdų švenčių sveikinimų, paaukoko Balfui 120 dol. ir šeštadienei Malronio mokyklai 30 dol.

Dr. S. Jankauskas, iš Toledo Ohio, vietoj kalėdinių sveikinimų, paaukoko Balfui 15 dol.

Dr. V. P. Tumasonis Chicagoje neseniai minėjo dvigubą sukaktį: 50 metų amžiaus ir 25 metų gydytojo praktikos. Jo dukterė Eglė, pripažinta viena iš gabiausių mokinų, kolegijoje išrinkta "Homecoming" karaliete.

A. Kuprevičiaus tėvai, Romualdas ir Marija Kuprevičiai, praėitą sekmadienį atskrido iš Buenos Aires ir apsigyveno pas planistą ir jo žmoną Clevelande.

S. Girdvainis, Ministeris prie Sv. Sosto, Kalėdų ir naujų metų proga pareikšdamas linkėjimus visiems pažįstamiems, vietoj atskirų sveikinimų, aukoja Vasario 18 gimnazijai Vokietijoje.

D. Klinga, praėitą savaitę išskridęs mėnesiui atostogų į Floridą, siunčia linkėjimus iš Miami.

L. Pauliukonis, Lietuvių Dienų administratorius, praneša, kad Lietuvių Dienų leidykla persikėlė į naują vietą. Dabartinis adresas: Lietuvių Dienos, 4364 Sunset Blvd., Hollywood 29, Cal.

Br. Jonušas išleido 12 lietuviškų maršų plokštelių, kurios turi nepaprasto pasisekimo, nes jau baigiamos išparduoti. Kaina 7 dol. Gaunamos: J. Karvelis, 3322 S. Halsted St., Chicago 8, Ill.

J. Tyšliavos, Jr. nuotrauka

BALERINA SVETLANA VASILIAUSKAITE, su kurios talentu New Yorko Lietuvių publika turės progos susipažinti Vienybės koncerte, 1960 m. vasario 7 (sekmadienį), buvo nuvykusi apžiūrėti ir Rockefeller Center Kalėdų Eglės bei stinų. Ak, ji pati yra lengva, kaip stirna... Atilankusieji į Vienybės koncertą įsitikins.

Visi į Naujų Metų sutikimą

Lietuvių Bendruomenės New Yorko apygarda ir jai talkinantis Lietuvių Sporto Klubas kviečia visuomenę dalyvauti Naujųjų 1960 Metų sutikime, Grand Paradiše salėse, 320 Grand St., Brooklyne. Pradžia 9:30 val. vakare. Bilietas 8 dol. asmeniui. Studentams ir uniformuotiems kariams, perkant iš anksto, tik 6 dol. Už tai bus visi vaišinami skaniais valgiais, šampanu ir apdovanoti puošmenomis. Norintieji užsisakyti stalus (10 asmenų) telefonuoja

MI 7-0935. Užsakymas galioja pinigais atsiuntus šiuo adresu: A. Kynastas, 188 Logan St., Brooklyn 8, N. Y.

Naujų Metų sutikimo tikslas - Bendruomenės ryšių stiprinimas ir medžiaginis lietuvių bei lietuviškos kultūros rėmimas.

Sviesos ir Santaros Naujų Metų sutikimas rengiamas Festival salėje, 40 E. 26th St. New Yorke. Pradžia 9 val. Kaina vienam asmeniui \$9.50, studentams \$7.50. Dėl stalų užsakymo kreiptis į D. Audėnaitę, tel. TA 7-9518. Banketo programoje vaizės, šokiai-staigmenos. Gros geras orkestras.

LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS APYGARDA ir LIETUVIŲ SPORTO KLUBAS NEW YORKE

Maloniai kviečia visus į
VISUOTINĄ - DIDŲJŲ - PUOŠNŲ

Naujųjų 1960 Metų SUTIKIMĄ

GRAND PARADISE SALESE
320 Grand Street Brooklyn 11, N. Y.
Vaisės su šampanu ir kitokiais pavairinimais.

Gros ROMO BUTRIMO 8 asmenų orkestras
BILIETO KAINA \$8.00

Studentams, perkant iš anksto, ir uniformuotiems kariams \$6.00. Į bilieto kainą įskaitoma ir atitinkamos proginės puošmenos.

Užsisakyti stalus - 10 asmenų - kviečiame iš anksto, nes užsakymo eilės tvarka bus teikiamas pirmumas. Užsakymo adresas:
A. Bagdziūnas arba A. Kynastas, 188 Logan Street, Brooklyn 8, N. Y. Tel. MI 7-0935.

Gerai paruoštais valgiais ir geru šampanu bus vaišinami visi svečiai, be skirtumo.
PRADŽIA 9:30 v. v. PABAIGA 4 val. ryte.
Iki malonaus pasimatymo!

RENGEJAI

J. Ciplickas Kalėdų ir Naujų Metų proga, vietoj sveikinimo atvirukų bei laiškų draugams, pasiuntė Balfui 10 dol.

Juozas Mokola, linki Linksmų Kalėdų švenčių visiems savo draugams ir pažįstamiems.

Lionė Juodytė-Mathews, žinoma solistė, ateinančių metų sausio mėnesį turėjo dainuoti Sophie Barcus radijo valandos koncerte Chicagoje, bet, kaip Sandara rašo, "pasimaišė garšys ir visus tuos planus jai sutrukdė.

Dešinėje: Jonas Talalas, teisininkas, žinomas Chicagos veikėjas, atvykęs į ALT suvažiavimą, ta proga aplankė Vienybės įstaigą ir visą eilę draugų bei pažįstamų New Yorke. Svečias buvo apsisostojęs pas Valtalčius Brooklyne.

J. Tyšliavos, Jr. nuotrauka

VIENYBĖ, 1959 m. gruodžio 25 d.